

१७५

दर्ता नं.:४८/२०७६/७७

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

नेपाल संवत् ११४६ सिल्लागा / २०८२ फागुन १ / 2026 Feb. / ल्या: १४९, दौ:८

स्वयं कलेज अफ इन्जिनियरिङ्ग

गुणवत्तर परीक्षण प्रतिवेदनबन्ध
लाहाचिं तल

**देको-मिबा इटापाके आवास योजनाया गुठी अधिनष्ठ जग्गाया समस्या
ज्यंकय्ता मन्त्री इडनाम जु नपा लाङः दिसे (२०८२ माघ २७ गते)**

दत्तात्रय आ.वि. या ५२ कगु दें बुर्दि

२०८२ माघ १८ गते)

; Dkfb sLo

@)*@ kmfub !, c a s !&%, jif*

निर्वाचन घोषणापत्रखय निःशुल्क शिक्षा बियगु बचं दयमः

निर्वाचन आयोगं चुनावया प्रचार-प्रसारयायता हिं डान्हूया ई जक व्युगु दः । दलत निर्वाचन घोषणापत्र चवयगुली लिइमलाक जुगु दः । गुलिं दलतयसं घोषणापत्र पिता बिय धुंकलसा गुलिसिया क्वचाय्केता कुतः याडः चवंगु दः ।

निर्वाचन घोषणापत्रखय दलतयसं शिक्षाता हदाय तयमः । शिक्षा विकास मजुइकः छुं नं देशया विकास जुय फैमखु । देशया महत्वं जःपुं जनशक्ति डाक्टर, इन्जिनियर, वैज्ञानिक, प्राध्यापक थजपुं ब्वलाकिगु जग धाय्गु हे विद्यालय शिक्षा खः । नेपः या संविधानं आधारभूत शिक्षा मब्यूसें मगागु अलय मा.वि. तगितक धेबा म्वायकः निःशुल्क शिक्षा, धायो तः सां व व्यवहारय् छ्यलय् मफः ।

निजी लागाता ब्वनयकुथि चाय्केगु अधिकार ब्यगुलिं अपलं धेबा कायो शिक्षाता न्याय मियया वस्तु थें याडः ब्यापार याता । गुम्हासिनं धेबा पुलय फै अमिसं बांलागु व भिंगु शिक्षा काइगु जुल । सरकारी ब्वनयकुथिया गुणस्तर निजीया स्वयो बांलाकय् मफः । थुकीं ब्वनयकुथिया इलं निसें हे वर्ग विभाजनया धवः किल । थव बांलागु ज्या मखु ।

सरकारं थःगु हे स्वामित्वया ब्वनयकुथित व कलेजत चाय्केगु स्व हे मस्व । न्हपा न्हपा चायकः तःगु ब्वनयकुथि व कलेजतनं निजीकरणपाखय् हछ्याड चवंगु दः । निःशुल्क कानूनी व्यवस्था दःकाथं सिद्धान्ततः मा.वि. तगितकया ब्वनामिपिन्के छुं काथंया नामय शुल्क काय मरु । शिक्षाया फुक्क जिम्मेवारी सरकार याय्गु हे खः । सरकार उगु जिम्मेवारीं तापाक्क वानय मज्यू ।

देया मुक्कं बजेटया २० प्रतिशत शिक्षापाखय् छखय लिइकगु खःसा फुक्क शिक्षा निःशुल्क याय फः । अन्तरराष्ट्रिय मापदण्ड स्वयो तस्कं म्हवचा थयं मथयं १० प्रतिशत जक वांगु दायें शिक्षाखय बजेट छखय लिइकगु दता ।

पार्टीतयसं थःथःगु घोषणापत्रखय मा.वि. तगितक मब्वंकसें मगाक अनिवार्य व उच्च शिक्षा निःशुल्क याय्गु प्रतिवद्धता (बचं) ह्य हे मः । अः थीथी थासय चाय्क, तःगु निजी ब्वनयकुथि, कलेज व विश्वविद्यालयत छसिकाथं सार्वजनिकीकरण याय्गु खाँ नं चवयमः । उकीं जक संविधानं खांगु म्हागस समाजवादउन्मुख शिक्षा बिय फै ।

अः त्रिभुवन विश्वविद्यालय तिडः तःगु दः । अखिल, क्रान्तिकारीतयसं न्हपायागु सहमती मछ्यगु धायो तालंगवयो ब्यूसेलीं ब्वनिगु, ब्वकिगुलि बांमलाकः लिच्चः लागू खः । एमाले निकटया अनेरास्ववियू व नेकाया भातृ संगठन नेबिसंघं पाल पः बन्द, हडताल याडः विश्वविद्यालय याय्गु हे बेइजत यागु दः । देशया दकलय तः हांगु विश्वविद्यालयसं शिक्षाया गुणस्तर तस्कं क्वहँ वान । थुकि विद्यार्थी संगठनत जक मखु राजनैतिक दलत नं जिम्मेवार खः । दलतयसं थःथःगु भातृ संगठनता गथे गथे स्यडः तला अलय उकिनं बन्द, हडताल, तोडफोड थजगु विकृतिया घटनां सिय दः । उकिं राजनैतिक दलका घोषणापत्रखय ब्वनयकुथि, कलेज व विश्वविद्यालयसं शान्तिपूर्ण काथं ब्वनय्गु व ब्वक्य्गु वातावरण दय्केता व देशया मुक्कं बजेटया २० प्रतिशत शिक्षाया निंतिं छखय लिइकेगु बचं नं वयमः ।

पिकाक-खवप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंभञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा- रेणु ध्वजु, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

गामय्या पौ

नारायण मान बिजुक्छें 'रोहित' (हरिबहादुर श्रेष्ठ)

कथहँ:

जियोम्हा पासा डाक्टर साहेब, मेडिकल कलेजया जिमिगु कक्षा व प्रयोगशाला जिमिगु गाउँ पञ्चायतया छगू वडातिहे तः क्वः मजु । मेडिकल छगू पञ्चायतया इलाका क्वति हेमरु । अलय व्यवहारं सियदतकी कि भीगु समाजया प्रयोगशालायां कलेजया कक्षा व प्रयोगशाला स्वयों यक्व यक्व हे तःहां । कलेजय भीसं शरीर विज्ञान, ल्वयया की (किटाणु) त, ल्वयया लक्षणत बिरामिता, लांकय्गु वा छु खःदक सिइकेगु अलय थीथी वासया लिचवः या अध्ययन याय्गु । अलय ज्या सानय्गुलि भीगु कलेज अध्ययन अप हे न्ह्यस्य कुसे, चिच्याक्वः । नागरिक शास्त्र, समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, राजनीतिशास्त्र व मनोविज्ञानया अध्ययन मयासा भी जनता पाखं तापापुं मेसिन व मेगु ग्रहपाखं वपुं मनुथें जक जुई । कलेजय जिं थःता साधारण जनता स्वयो च्वययाय्म्हा विशेष मनु, प्राविधिज्ञ व सम्पन्न परिवारया छम्हा दुजःया हैसियतं व मतितयो स्वय्गु । थः स्वयो च्वयया गांया

पासापिनिगु हःनय क्वछुडः जुयगु । थः स्वयो क्वय्या तगिंया पासापिनिगु हः नयें फूर्तिपिकायो जुयगु, ज्या ब्वयगु । प्रोफेसर व तः तहांपुं मनूतय हनय थःताजिं छुं थें ताय्केगु तस्कं आदर याडः ज्वज्वः लपा धाय्गु अलय पलाचापतिं, नपालाक्वपतिं 'सर' व 'साहेब' धायो कपः क्वछुकय्गु । थःगु ज्या काय धुनकीं थःगु स्वार्थ पूवाकीं अमिगु लिउने-लिउने थजम्हा प्रोफेसर, अजम्हा प्रिन्सिपल, अजपुं तः तः हांपुं मनु धायो पासापिनि दश्वी थः पुं शिक्षक व हानयबहपिन्ता कुखियगु, म्हतु वाय्गु ज्या याय्गु । पासापिनिगु दश्वी खाँ जुइबलय् म्हतु ल्हाक्वरां बोली पतिकं 'साले' व 'साली' धायो म्हतु ल्हाय्गु । फोहर संकिपा व फोहर पत्रिकाया छाडागफत लज्यामचसिं निर्धक्क याय्गु । जिं थःता तस्कं भिंम्हा व सुखीम्हा मनु काथं कल्पना याय्गु । अलय वहे जिगु, जिहे धाय्गु अहम व एकोहोरो सोचाई खं जि गामयया जनताया दश्वी याकचा जुला । जि गामय वाडा बलय समाजय् नेथी वर्गखाडा, तःमिपुं व चिमीपूँ । गामय्या तःतः हांपुं नय त्वनय धन्दा मरूपुं, कतता स्याडः जूसां तःमिपुं जमिनदारत व तः मिपुं मनूत, गुम्हासिं थःपिन्ता स्थानीय जुजु हे भः पियो जुइगु अलय जनतात अमिपाखं शोषित-पीडित खः । अपुं हे गां व जिल्लाया प्रधानपञ्च, सभापति व माननीय जुयो च्वंपुं । ब्वडः च्वंपुं जुगुलिं अपुं स्वास्थ्य लागाय नं सचेत जुयो जुइगु । उकिं हे अपुं मध्ये सुं अमि परिवारपुं बिरामी जूसा सःतकय हैगु, जिपुं तुरुन्त वानय्गु । स्वास्थ्य केन्द्रे दःगु वास नं बियगु । गामय सहरय् थें डिस्पेन्सरी व मेडिकल हल थजगु वासपस नं मरु । उकिया पलिसा जिगु लाहातय न्हँ न्हँगु नोटत तयो बिइगु, डेरासं, जाकी, दाल, घ्यो, दुरु, व तरकारी, नखा चखा पतिकं ला व शिकार तकय हैगु ।

अमिपाखं जिं छुं सुविधा व फाइदायां काया अलय व गुणया पलिसा मानवताया सरल भावना काथं धायला व उदारताबस धाय, जिप्रति क्यंगु सद्भावना, हानयमः मानय्मः याडः क्यंगु पहः, व कोसेलीया पलिसा जिं न्याडः वास याय मफूपुं जनताया भागय् लागू धेबा म्वायक इडः बिय मःगु वासत तः तहांपुं मनूत, जमिनदार व पञ्चतयता ब्यूब्यूं वाडा । पोषण व पौष्टिक आहार (तागत दःगु नसात) नय मखांपुं गरिब जनताया मचाखाचातयता

बियमःगु सरकारी व विदेशं ग्वाहाली काथं छ्वयो हःगु दुरु व वासत तःतः हांपिनि मचातयता बियो वया । वास व तागतया वास नयमखाडः थलापरे जूपुं गरिबपुं बिरामीपिन्ता बियमःगु भिटामिन, टोनिक, ग्लुकोज थजगु तागतया वास बल्लापुं ह्योपालु ख्वःपुं व ल्ह्वं ल्ह्वं पिन्ता कोसेली व उपहारकाथं बियो अमिगु भूरी थानयता, ग्वाहाली यायां वया । अनाथ, गरिब, असक्त, असहाय व वास न्याय मफूपुं सिक्किस्त बिरामीपुं जिगु मिखां खांकः हे भकाभक अकालं सिङः च्वन अलय व अकालं सीपिन्ता जिगु दुनयया मिखालं खांकय् मफूत । गरिब जनतातयसं धः सा अजगु खाँ बांलाक हे थुङ्कः च्वंगु जुयो च्वना । मेपिनिगु मेहनतया फल मनैपुं अलय थःगु हिचःतिया फल, जक नयता स्वैपुं गरिब जनतातयसं मिखाया दुनयया खाँ नं खानिगु जुयो च्वना अलय अमिगु मिखालं दूरबिनं थें ताः ताः पागु खाँ ज्या नं खांकय् फःधायगु खाँ जिं थुङ्के मफूत । तःतः हांपिनिपाखय क्वसायः वांगु मन व व्यवहारं जि भन भन साधारण जनतानपां तापाडः वान । अत्यन्त बहुमत जनताया मिखालय जि भन भन क्वह्यङः वांगु खाँ जिं मचाया । 'चिकं छु स्वयगु चिकं धाला स्वः' धाय्थें जिगु संगतं हे जिगु मन तः तः हांपिन्ता क्वसायक जुयो च्वंगु व्यवहारं जि दुश्मनया छँ पाखय व्वाक व्वाक वडः च्वडा । धात्थे तःतः हांपुं धःपिनिगु चाकु माकूगु खाँ व सुसंस्कृत धःपिनिगु बेलायती कैची (दुनं दुनं च्याङ्गु) थजगु व्यवहारं जि भन भन गालय क्ववडाडः बाडः च्वनसा जनताप्रति जिगु व्यवहार भन बांमलाडः हेपाहा प्रवृत्ति जुयो वानसा सुसंस्कृत धःपुं परिवारपिनिगु व्यवहार स्वयो गरिब जनताया व्यवहार भातिचा छावलि ल्हँः च्वनिगु । वयां अमिगु वस, मेहनत, आखः वनयगु ईलंमब्यगु मखुगु खाँ ल्हाडः मज्यगु ज्या याय् मसःगुलिं खः । अलय अमिगु नुग-धःसा गड्गाजल थें हे चोखो, दुरुलोहँ थें हे यचुपिचु, अलय खाँ ल्हाय्गु इलय अमिसं डाक्टरता नं 'छ' जक धाययो । उकिया मति अपमान याय्गु मखु बरु मन लयतायो मनं निसें हाडः थःभतता नं 'छ' हे जक धाङ्गु । हकनं भीगु देश ब्रम्ह व क्षेत्री तय्गु जक मखु । थानायां गुरुङ, मगर, तामाङ, भोटे, राई, लिम्बु, दनुवार, चेपाङ, थारू व मेमेगु नं अपलं जातित च्वडः च्वंगु दः । गोर्खाली, खय वा नेपाली भाय अमिगु थःगु हे मां भाय दः । उकीं आखः वनय् मखांपुं जनताया हनय 'हजुर' मालिक व 'छ' धाय्गुलि छतिं हे पागु तायकी मखु । अलय अमिसं जिमिता नं थः थें हे ताय्किगु । जि धःसा अमिगु भावना थुङ्के मफयो अपुं संस्कार हे मरूपुं छुच्चा बोली याय्पुं मनू थें ताय्किगु । अज्ञानतावश मथुयो अमिसं वहे खाँ तःक न्यङः च्वनिबलय जिं तं पिकायो धाय्गु-पंगु पालुगु बाहेक, मेगु न्ह्यागु नसां ज्यु' हकनं

लिसा कायो न्यनकिं जि तंम्बयक धाय्गु - 'अः छ सी, ठहरै सी ।' जिं थः ता मालिक ताय्केगु, जनतात जिम्हा (नोकर-चाकर) च्यो भ्वातिं अलय प्रजा । जि डाक्टर जनतायानितिं मखु, जिगु नितिं जनता धाय्गु (भूल) टुंकः च्वडा । जिगु अजगु भावना व दूर्यवहारं पक्कानं अमिगु चोखो भावनाय् पां कथें कल ज्वी, नुगलय् स्याकल ज्वी । अलय नुगलय स्याकः अपुं अपलं तं पिकाल ज्वी । अहो ! जिं धःसा थजगु खाय् भ्या भाति हे बिचः मयाडा कि अपुंनं थव हे देशया नागरिक खः । जिगु तिहे फुक्कसिया थव देश व शासनय अधिकार द जक जनतायाय्हे हि चःतिया फल, बाली नाली व अन्न नयो जि हुक्य जूया, अमिसं पूगुबाली, तिरो व करं दयकगु वनयकुथि, कलेज व खर्च जिं आइ.एस्सी पास याडा । अमिगुया नितिं व अमिगु हे देशया नितिं व्युगु थासय जिं डाक्टर पास याडा । संगठन व न्हयलुवात मरुगुलिं अमिगु सोभापन व सुचुकः च्वंगु खाँ खं याडः जक, बस, बस, उलिखं जक स्वास्थ्य केन्द्रया जिं याडागु अका-अका ज्यायाता कायो जक जनतां जिता ज्वं वगु, हः वगु मखु । अमिसं जिगु मखुगु कर्तव्य धाय, निर्दयी, पापी व बेईमानी ज्यानं मथुगु मखु । वहे खाँ जिं थुङ्के मफयागु खः । जिगु उल्टा उल्टा ज्या याता जिं अनैतिक ज्या जक जिं मकाया छायधःसा जिं मतितायागु छम्हा डाक्टरयाय्गु ज्या उपचार याय्गु खः ल्वगी चाहे न्ह्यागु हे वर्ग याय्पुं व धेबा दःपुं मरूपुं थजु मात्र मनू जुयमः उकिं छतिं हे पाकय् मज्यु । स्वास्थ्य चौकी याय्गु वास जिं छँ यंकागु मखू । गामय यायपिन्ता हे बियागु खः । न्ह्याम्हासिता व्युसां बियगु हे खः । भन जिता व्यक्तिगत रूपं फाइदा बिडपिन्ता जिं विशेष सहूलियत नपां ध्यान तयमः । गुणया बदला गुणं हे बियम, धाय्गु जिं थःगु न्हापां कर्तव्य भः पिया । जिं थुगु खाँयाता भ्याभाति हे मनय तय् मफया कि जिगु कर्तव्य व छुं हे मपाकसं मानवमात्रया सेवा याय्गु भावना व नैतिकता दुनय जिगु व्यक्तिगत स्वार्थ लुकुबिडः च्वंगु दः धाय्गु, तःमिपिनिगु पालिङः अलय गरिबता नोक्सान जुङ्गु काथं पाकागु, जुयोच्वना अलय बहुमत जनताता बेवास्ता याङ्गु अप्रजातान्त्रिक नैतिकतां जःगु खः । कर्तव्य, मानवता व नैतिकताता जिगुस्वार्थया चस्मां स्वय्गु गल्ली ज्याखं याडःगुलि ल्वगित अकालं सीता, गुलिं थला परय् जुयो लासाय् ग्वतुल च्वनय् माला, गुलिं सिनं साधारण जीवन हे न्ह्याकय् मफयकः अलय समाजय बोझ जुयो च्वना, थजगु दुर्दशा हयगुलि थौया वर्तमान समाज व्यवस्था नपां नपां खुद जिनं छुं भाति जूसां व अकाल मृत्यु व हत्या, अशक्तता व सामाजिक बोझया छटपटीया दोषी खः । छम्हा शिक्षित व्यक्ति या नातां जिं थव मिलय मजुगु समाजता ल्यंथाडः ह्यूपा ह्युता ग्वाहाली यायमःगु खः अलय इलय हे जिं वासया छगू मात्रा व ५-

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

१० मिनेटया सेवा बिय फयागु जूसा जि हत्यारा व यमराज मखु, जन्मराज व जन्मदाता, जीवनदान बिइम्हा जीवनदाता, अमृत व मृत सञ्जिवनी जुइगु खः। थौं जिं थमनं गल्लीत पुइकः मज्यूगु ज्यायाडागु अनुभव याडः चवडा। जिं दुनुगलनिसैं हे धाय- थौं जिं धात्थेंगु जीवन दर्शन थुइकागु दः। डाक्टर शर्मा-छिं न्यडः दि, व गथे दक ?'

जिं थःगु मन चकाँक धाय- पासा भण्डारी, छम्हा शिक्षक जक मखु वयक छम्हा किसान कार्यकर्ता नं खः। वयकं हे जिगु ज्ञानया मिखा चायकः बिल। वयक जिता खूंथाय पचिपचि याय मः थाय मता क्यड ब्यूम्हा खः। अलय, होस याडः दिसैं फुक्क किसान कार्यकर्ता अथे हे जुइ धायगुमतिं ज्या सानय मज्यू। का स्वः थें स्वःगु समाजय थी थी पहः या मनूत दःथें किसान कार्यकर्ता नं थी थी बिचः यायपुं दः। उकि दुनयनं ज्यू-मज्यू व भिं मभिं नं थुइके मः। जीवन संघर्ष गुलाफया नाइगु लासा नं मखु। पासा भण्डारी जि, प्राथमिक स्कूलया शिक्षक मखु, जिम्हा शिक्षक जुयो दिल। वयक जिगु विश्वविद्यालय जुयो बिल। वयकया आजु थें जिगुनं आजु जुल।

डाक्टर शर्मा, छिं हकनं न्हयस तयो दी-व गथे ? पासा भण्डारी जुं ल्वगीत स्वकयूता जिता धमनया गामय ब्वडः यंकल। फीस अथे धाय धेबा दैगु लोभय २-३ घण्टा डायो वाडा। ल्वगीया सेवा यायूता मखु। ल्वगी छम्हा ल्याम्होचाम्हा खः वयागु मिखालय छगू काथंया जः दः। आत्मगौरवया भावनां वयागु ख्वः चकां। मानसिक तनाव, प्वादांक नयमरुगु व साधारण न्हि काथं छ्यायगु तक छुं मरुगुलि व ल्वगी जूगु खः। गांसी जूगु यां उलि तःहागु खाँ मखुत। वयागु ल्वयया जाँचबुझ व वास यायगु खाँ जुय धुकः व ल्वगि जिकयछगू नेगू खाँ न्यन। उगु न्हयसया लिसः ब्यू ब्यू वाडा बलय जि समाजया दुःख व घः या दशवी लाडः चवना धाय थें तायका। जिं खाडा वयागु ध्यान वयागु जिवयया ल्वय स्वयो सामाजिक व राजनीतिक ल्वय लांकयगुलि लाडः चवंगु दः। वयागु चिन्तनशैली शुक्ष्म अलय चाचाहिइक राज्य सत्ताया न्हयसः व अपलं जनताता धाकूफय थें याडः थानयगु ज्या हे वयागु चिन्तनया मू थाय खः। वयागु क्रान्तियाय मःगु व मयासैं मगागुलि जिता ९० प्रतिशत जनताया तस्कं थाकगु जीवन व संघर्षयाडः चवंपुं कार्यकर्तापिनिगु सक्रियता नेखय सिथय थ्यंकः बिल वं यागु व्याख्या, कांगु खाँत व यागु बयानं थःगु देशया खाँ मथुम्हा अज्ञानता खः जि धायगु बांलाकः हे सिय दत। क्रान्ति हे फुक्क ल्वयया उपचार खः। जिता विश्वास वान। देशय जुयो चवंगुस्थिति नपां वयागु वस्तुस्थिति नपां वयागु क्रान्तिकारी व्याख्यां जि सन्तुष्ट जुया। क्रान्ति खाँगलं जि (सम्मोहित) मोहनी लगय जूगु थें

जुल। खयां व आध्यात्मिक भावना थें खः। व स्वाभाविक नं खः। उगु इलय जि क्रान्तिया व्यवहारिक ज्याःइवःया खाँ मथु याम्हा (अनभिज्ञ) खः। जि क्रान्ति यायमःगुलि खाँखय लुतुलुयो द्रहँ वाडः चवडा। जि बराबर वाथाय वानयगु याडः हया। लिपा खाँ सिय दयो वल। व क्रान्तिकारी किसान कार्यकर्ता जुयो चवना।

जि पासा भण्डारी नपां धमनया गामयया छँ छँ वाडा। ल्वय मरुगु छँ हे मरु। देया धात्थेंगु जीवन नपां बल्ल म्हासिइके फत। पित्या भीगु देशया दकलय तः हांगु ल्वय खः। क्रान्तिया नितिं जनताता वर्गीय व राजनीतिक रुपं ग्वाकः यंकय मः। किसान संगठन व किसान संघर्ष अथेधाय वर्ग संघर्ष उकिया न्हापांगु पुसा खः।

जिं बुलुहुं खाँ थुइकः यंका। जिं न्हा मानय याडवयापुं तः तः हांपुं मनूतयसं भीता गना, मनू मानय या दक ? थःपिन्ता ज्या काय मःतलय, जक अमिसं डाक्टर लिसैं 'साहेब' तयो धाइगु जुयोचवना। जिमिगु वासया मू १०० तका जूसा जक अमिसं २५तका लाहातय तयो बिइगु जुयो चवना। जिं उकिता अमिगु चवजःगु व तःहांगुमन तायका। भिंपुं मनू भःपियगु उगु जिगु मति भ्या भाति हे मिलय मजगु जुयो चवना। अमिसं न्हयाथाय नं न्हयाम्हासियापाखं नं लबः जक स्वइगु, अकिता हे वर्गीय अर्थ 'शोषण' धाइगु। धमन व धमनया परिवारं थें फुक्क ज्यापु-ज्यामितयसं तःनु चिकु, चां-न्हिं वःवः फय व मधसीं ज्या सानी। अथेनं अमिता पित्याक तयो तःपुं तःतः हांगु ल्वयत खः। अन्नदातातयता पित्याक स्याइपुं तः तः हांपुं धःपुं हे श्व बाँमलागु समाजव्यवस्थाया राक्षसत खः। अजपुं कुरुपत व राक्षसतयता भीसं हानयबहुपुं मनूत धायो मानय याडः तयगु अलय अमिपाखं हे न्याय -निसाफ प्रजातन्त्र व कन्हैया बांलागु दिनया आशा यायगु, ओहो ! भी गुलि लिपा लागु बरु आखः मसपुं जनतात हे भी स्वयो हनयला। जिं समाज व व्यवहारता थुइका। वर्ग संघर्ष समाजया हच्यूगुपला (गति) जुयो चवना। वर्गसंघर्ष मयाकः समाज हज्याइ मखु। अः जि पासा भण्डारीया संगठनय चवडः ज्या साडः चवडा। जिं थःता छम्हा किसान कार्यकर्ता खः धायगु मति तया। जिं किसानतय नितिं हे ज्या सानय। जिं सलंसः द्रलंद्र धमन व धमन परिवारया ख्वबी व मचाखाचातयगु ख्वखना सः व ख्वबी बः बः वगु खाडा। भीसं व ख्वख्वना सः व ख्वबी हःगु या बदला तं व बः खय हिलय फयके मः। जि वहे ज्याखय हज्याय। थौ याता बिदा।

कर्मक्षेत्रय पिडः चवम्हा पासा

-डा. श्रेष्ठ

शासक दलं निर्वाचन घोषणापत्रता छाया बेवास्ता याता?

विवेक

प्रतिनिधिसभाया निर्वाचन फागुन २१ गते वयता नं अः त. न्हू म्वल । दलया नेता, कार्यकर्तात थःगु दल पाख्य स्वकः, निर्वाचन त्याकयता चुकः, चोक, गां अलय नगर न्ह्याथाय नं निर्वाचनया प्रचारय लिइमलाक जुयो च्वंगु । गुलिं दलया नेता कार्यकर्तातयसं याय हे मफैगु म्हागस क्यडः हकनं छक जनताता मूर्ख यायगु कुतः याडः च्वंगु लूतनं खानय दयो वगु दः । वांगू निर्वाचनय मसें (तराई) या ल्यासे ल्याम्होपिन्ता सालः कायता उल्लेया एकीकृत समाजवादी पार्टीया नायो माधव कुमार नेपाल रौतहत्या छगू सभाखय बिना धेवा फ्रिभिसार फ्रिपासपोर्ट (धेबा म्वायक) भिसा व पासपोर्ट इडः बियगु दक नुवाता । व खॉ सामाजिक सञ्जालय अपलं बय बय जुल । ल्यासे ल्याम्होपिन्ता थःगु देशयसं ज्या बियमःगुलि विदेशय छ्वयता घ्वाडः च्वना धायो उकिया चकॉ आलोचना नं जुल अलय नेपालता विश्वास म्हवचा यायगु लकस ब्वलान । वहे खॉ अः भावी प्रधानमन्त्री धायो वम्हा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीपाखं उम्मेदवार ब्यूहा बालेन्द्र साहं नं न्वचु तयो च्वंगु दः । उकिता मसेंया ल्यासे ल्याम्होपिसं वाही वाही याडः च्वंगु दःसा बालेन नं नेपालया पला ख्वाँय स्वस्व हज्याडः च्वंगु खॉ हालः च्वंगु दः । रौतहत्या उम्मेदवार ऋषि धमलां नं धायो च्वंगु दः- “निर्वाचित जूगु दाच्छिया दुनय रौतहत्या सुकुम्बासी समस्या ज्यंकः बिय छँ हे सिद्धांत व बिचः मरुगु थजगु फय खॉ ल्हाइपिनिगु ल्यूनय जनता ब्वाकः ब्वाकः जूतलय दे हज्याकय फै मखु ।

संसदीय व्यवस्थाय दलया मुख्य भूमिका है । राजनीतिक दल सरकारय वानकीं छु छु यायगु धायगु खॉ घोषणापत्र पाखं पिताब्वय मः । वैगु निर्वाचनया लागिं दलत घोषणापत्र च्वयगुलि लिइमलाक जुयो च्वंगु दः । दलतयसं घोषणापत्र पिता बियो घोषणापत्रया लिधंसाय पार्टीता भोट बियगु संसदीय मान्यता खः । उकिहे निर्वाचनता घोषणा पत्रया ल्वापु जक नं धाई । अलय नेपः देशय २०४६ साल लिपा तःगु हे निर्वाचन जुल व फुक्क निर्वाचनय फुक्क धायथें पार्टी तयसं घोषणापत्र पिब्वगु खः । जनताकय भोट फ्वनिबलय घोषणापत्र इडः बियो भोट फ्वनि अलय न जनतां घोषणापत्र ब्वड भोट बिई न त्याकः वाम्हा उम्मेदवार वा दलं घोषणापत्र काथं ज्या सानयगु जिम्मेवारी तायकी । निर्वाचन घोषणापत्र धायगु छगू ब्वसामारी जक जुयो च्वंगु दः ।

धात्थे धायगु खःसा निर्वाचन घोषणापत्र जनताया दश्वी यागु प्रतिबद्धता वा प्रतिज्ञा खः । निर्वाचित जनप्रतिनिधि व दलया लागिं ज्या सानयगु व छुपु लाँपु नं खः । करोडौं खर्च याडः, गुण्डा व प्रशासन नपां छ्यल : वा थीथी लोभत क्यडः त्याक वां पिनिगु लागिं पार्टी घोषणापत्रता महत्व मबिइगु तः हांगु खॉ नं मखुत । अलय धात्थे जनता सचेत जुगु खःसा अथे आश्वासन बिइपुं व घोषणा- पत्र काथं ज्या मयाइपुं दलया नेता व कार्यकर्तापिन्ता हाकाहाकी कार्बाही यायता

लिफः स्वइ मखु ।

२०७९ सालया संसदीय निर्वाचनय शासक दलतयसं पिब्वगु घोषणापत्र ब्वडः स्वयगु खःसा दलतयसं जनताता भांगः लागु खॉ सिय है । नेका व माओवादी मिलय जुयो चुनाव ल्वाता । निर्वाचन या लिच्वः लिपा नेका व माओवादीया दश्वी प्रधानमन्त्री जुयगुली खॉ मिलय मजुल । वनलिं माओवादी व एमालेया मंकः सरकार दयकल । छगू दल नपां मिलय जुयो जनताकय भोट फ्वनयगु मेगु दलनपां अनैतिक गठ बन्धन याडः सरकार दयकिगु थजगु घच्यापुगु ज्या याता ।

उगुइलय एमाले लिपियाधुरा, लिपुलेक व कालापानी दुतिंगु नक्साकाथं जग्गा लिता कायता कुटनीतिक पहल यायगु, स्थानीय तहता सेवा प्रवाहया केन्द्र दयकेगु, म्हवचाखय लच्छिया ज्याला नीडाइ थ्यंकयगु, नेदाया दुनय देशता पूर्ण साक्षर दयकेगु, फुक्क पालिकाय प्राविधिक शिक्षा थ्यंकयगु बचं घोषणापत्र पाखं ब्यूगु खः । ओलीया न्हयलुवाय नेका नपांया गाथि सरकार दाच्छि स्वयो अपः न्ह्यात । संसदय दकलय तहांगु दल नेका व वनलिपाया नेगूगु तहांगु दल एमाले गाथीया सरकार छगाथी यायगु खायें प्रजातान्त्रिक मूल्य व मान्यताया अखः जुल दक च्वतुक कुखित अथेन उगु दलतयसं उकिता न्हयपं सिलीचाय हे मथ्वक । उगु सरकारं न एमालेया घोषणापत्र काथं ज्या साना न नेकाया घोषणापत्र हे छ्यलय फता ।

नेकां नं स्वदां क्वयया मचाखाचातयता व न्हयःस्वदा स्वयो च्वयया बुहाबुहीपिन्ता उपचारय धेबा म्वायकः यायगु, फुक्क मिसातयता धेबा म्वायकः श्यानिटरी प्याड इडः बियगु, हिंन्यगू तगितक धेबा म्वायकः ब्वंकयगु, डादादुनय फुक्क ब्वनयकुथि भिंगु बांलागु इन्टरनेट सेवा बियगु, मा.वि. तगितक ४० प्रतिशत प्राविधिक शिक्षा थ्यंकयगु खॉ घोषणापत्रखय न्हियाडः तःगु खः । एमाले न्हयलुवाया सरकार जूसां तबि नं मुख्य साभेदार नेका हे खः । नेकाया अपलं सांसदत मन्त्री जूसां न थःगु पार्टीया घोषणापत्र काथं ज्या न्ह्याकयगु मस्व । चुनावी घोषणापत्रखय च्वयो तगु विषयत छ्यलयगु ज्या यागु जुसा शासक दलपिन्ता थापासिकं जनतां असन्तोष व तं मप्वंकिगु खै ।

निर्वाचनया इलय जनताया छँ छँ वाडः भोट फ्वं वानिपुं नेता कार्यकर्तात निर्वाचन त्याकय धुकः गामय ल्याहाँ मवानिगु व्यवहार खाडः जनता त असंतुष्ट जुगु खः । नेतात चुनाव धुकः मेगु चुनावय जक नपलागु खॉ कानिपुं ग्रामीण लागाय अपलं नपालाइगु उकिया मू हुनि सांसद जुयधुकः नेतात यें हे छँ दाडः च्वनिगु अलय निर्वाचन लागाय मवानिगु खः । निर्वाचनया इलय पार्टीता यक्व-यक्व चन्दा बियो थजु वा छ्याडः, धोकीं क्यडः उम्मेदवारया टिकट थमनं कायगु, टिकट बिलकिं भवयं नकां जिलाला धेबाइडः बियां जिलाला वा

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

ख्याडां जिलाला न्ह्याथय याडसां त्याकय्गु अलय त्याय् धुंक सरकारय् वानय्ता न्ह्यागु कर्म नं याड्गु अलय् दकलय अपः बजेट दःगु मन्त्रालय काय्ता न्ह्यागु कर्म याय्गु पुँजीवादी पार्टीतयगु बानी हे, जुय धुंकल । थजगु अनैतिक व अमर्यादित व्यवहारं जनतात शासकदलया नेता कार्यकर्ता खाडः तंपिकायो च्वंगु दः ।

न्ह्याथिन्योगु बो ब्यूसां, कुंख्यूसां अलय विरोध याःसां नं जनतां नेका व एमालेता हे मल्यसिं मगा धायगु मति थव पालय मखु धाय्गु सिय दत । ओलीं भाषण यागु छुं दिन लिपा हे युवा पुस्ताया प्रदर्शनं नेन्हु खय् हे क्वः थयो बिल । ई एमाले व नेकां मति तः थें मखु धाय्गु थव छगु स्यल्लागु दसु खः । थः ता किसी ताय्कः मेपिन्ता पौंती खानिपुं नेतातय् लागिं युवापिनिगु आन्दोलन स्यल्लागु लिसः खः । थुकिं नं शिक्षा कायो हज्याय मफूसा नेका व एमालें अज तः तः हांगु सड्कट फय मालिगु ई वय फः ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी जनताता राजनीतिक रूपं सचेत याय्गु तातुडः निर्वाचनता छ्यलः वयो च्वंगु दः । पार्टी निर्वाचन घोषणापत्र पाखं ब्यूगु बचंता ज्याखं क्यड वयो च्वंगु दः । २०७९ सालया घोषणापत्र खय त्याकवांम्हा प्रतिनिधिं प्रखर प्रतिपक्षया भूमिका काथं ज्या पूर्वांकः प्रजातन्त्र व जन अधिकाया रक्षायाय् धाय्गु न्हिथाड तः काथं निर्वाचित सांसद प्रेम सुवाल बहे काथं ज्या न्ह्याकला । छगू इलय संसदय च्वंगु फुक्क धाय्थें दलत सरकारय् द्रुह वाना नेमकिपा धःसा प्रतिपक्षखय च्वडः च्वना । कानून बमोजिम नेमकिपा संसदया प्रमुख प्रतिपक्ष हे जुल अलय सरकार पूर्वाग्राही भावना तयो प्रमुख प्रतिपक्ष क्वः मछ्यु । नेमकिपां व खाँ सुविधा कायया लागिं न्हिथांगु मखु, संविधानं ब्यूगु हकया खाँ खः ।

नेमकिपाया घोषणापत्रखय एमसीसी सम्भौता, एसपीपी थजगु सैनिक साभदारी खारेज याकय्ता, विदेशी नागरिकता कायदैगु देशघाती नागरिकता ऐनया प्रावधानत खारेज याकय्ता, ख्वप विश्वविद्यालय विधेयक पारित याकय्ता, मा.वि.तगितकया शिक्षा अनिवार्य व विश्व विद्यालय शिक्षा निःशुल्क याय्ता सः तयगु खाँ न्हिथाड : तःगु दः । वहे काथं संसदया छगू छगू बैठकय् उपस्थित, जुयो पार्टी घोषणापत्र खय न्हिथाड तः थें व फुक्क विषयलय सांसद सुवाल सः तयो वगु खः ।

अथेहे प्रदेशस्तरीय विश्वविद्यालय व अस्पताल दयकेता, कृषिखय थःगु तुतिखय दानयफयकेता, जमिन जोत्नेको सिद्धान्तया लिधंसाय क्रान्तिकारी भूमिसुधार छय्यकेता, अलय (रासायनिक मल) देसी सः कारखाना थाना हे चाय्के बियता, प्राकृतिक स्रोत व सम्पदा सांस्कृतिक सम्पदा ल्यंकः म्वाकः भिंकः तय्ता, स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क व अःपुक याकय्ता, सः थवकय्गु पार्टी घोषणापत्रय् न्हिथाडः तःगु खाँत छयल्यगुलि पार्टीपाखं त्याकः वापुं सांसद पिसं इमानदार जुयो ज्या साडः दिल ।

विघटित संसदय यक्व पार्टीत दःगु खः । नेमकिपा बाहेकं मेगू न्ह्यागु नां याय्गु पार्टी तय्सं सरकारय् वानय्गु बाहेक मेगु छुं हे मति मतः । अमिसं पार्टीया सिद्धान्त, बिचः व नैतिकता धाय्गु छु हे

मखुथें याता । न्ह्यागु पार्टी नपां मिलय जुयो न्ह्याथिन्योगु गठबन्धन याड्गु पार्टी तय्सं याडः जनतात राजनीति खाडः हे घः चायो हल । गुकिं अः जनताकय न्हूगु पार्टीता स्वयगु धाय्गु भावना ब्वलाडः वल । न्हूगु बांलाडः वगु मखु कि शासक दलतयता तःक हे मौका बिया नं बांलागू ज्या मयागुलिं दण्ड बियगु भावनां अजगुमति तःयो हःगु खानय दः ।

२०६४ सालय माओवादी न्हः पां निर्वाचनय् ब्वति कःबलय दे डांकः हे माओवादीमय जुल । माओवादी न्ह्यलुवाय पटक-पटक सरकारय् वाना । सरकार निःस्वना । छगू छगू सरकारय् माओवादीत दुथ्याकः वगु खः । अलय जनताया भावना व निर्वाचनया इलय ब्यूगु बचं माओवादी पू वांकय मफः । माओवादी नेतात हे अनेक लोभय लाडः थःगु पार्टी त्वःतः मेगु पार्टी द्रुह वाना । गुलिं यां थीथी फौजदारी मुद्दाय जेलय लाडः च्वंगु दः । गुकिं जनता निराश जुल ।

२०७९ सालमा निर्वाचन घोषणापत्रखय माओवादी नं २०४७ साल थुखयया फुक्क उच्च पदस्थ पदाधिकारीपिनिगु सम्पत्ति छानबिन याय्गु, मा.बि. तगिं निसें गणित, विज्ञान प्रविधि अनिवार्य याय्गु थजगु बाचा यागु खः । माओवादी न्ह्यलुवाया सरकार वर्षो तक नं सम्पत्ति छानबिनया सः छसः तकनं मत । छानबिन आयोग गठन या : साः मे मेपुं नेतात थें माओवादी नेतात नं जेल वानिगु पक्का खः । हिदातक सशस्त्र संघर्ष याडः वपुं माओवादी नेतात सरकारय् बांगु छुं दाँ लिपा हे करोडपति व अर्बपति जुगु फुक्कसिनं खां । माओवादीता जनतां विश्वास त्वः तः हःगु नं नेतातय्गु जीवनय् खानय् दयो वगु मतिमतया काथंया ह्युपा हे खः ।

अःस्वतन्त्र धायो प्रचारय वपुं पार्टी तय्के न छुं बिचः व सिद्धान्त हे बांलाक सिय दःत अमिकय् दे गथे हछ्याय्गु धाय्गु लाँपु हे दः । विदेशी धेबां न्ह्याक च्वंगु अन्तरराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाया न्ह्याकामिपुं हे अपलं थासं उम्मेदवार जुयो च्वंगु दः । अपुं त्याकः वल धःसा मालिकं छु धाला, छु याकय् मन दता अथेहे याई । भूगो देशय नेपः मि पिसं अजपुं हे न्ह्यलुवात हय तांगु खः ला ?

मनूया भीड लिनय लिनय वला धाय्वं हे व मनू सही व सत्य जुई मखु, जुय फै मखु । विचार व सिद्धान्त भिगु वा सही जुयमः । उकिया लिधंसाय न्ह्यलुवा जुडपुं नेतात इमान्दार, देश व जनताप्रति वफदार मजूसें मगा । उकीं देश व समाजता हछ्याई । अपलं जनतात सचेत जूयो छप्पाछधि मजुतलय अजगू पार्टीत चिच्याहानय नं फः । अलय अनुकुल वातावरण (कार्थछिगु) दतकी अपुं अपलं डाडः, ख्यडः, बांलाडः अपलं मथां मथां विकास जुई ।

अः अपलं कलाकारत, सङ्गीतकारत, प्याखं च्वमि नाटक कारपुं निर्वाचनया ख्यलय दाँ वगु दः । देश व जनताया सेवा याय्गु स्पष्ट विचार धारा ज्वडःवगु खःसा व अज बांलाड्गु जुई । संसद न्हें न्हूगु कानुन दयकिगु बौद्धिक अभ्यास याड्गु थाय् खः । अः बयबय जुयो वपुं उम्मेदवारत त्याकः वलः धःसा गनां संसद म्यें हालिगु सङ्गीत चिनिगु वा प्याखें कयानिगु दबु वा क्लब थें जुईला ? जनताया मनय शङ्का व चिन्तां जायो च्वंगु दः ।

न्हयाब्लें शत्रु भः पियो तंचायो च्वनय मज्यू

कुशल

छन्हू छम्हा केहें मयजूया पार पाचुकयगु खाँ न्यनयता भक्तपुर जिल्ला अदालतय वाडा । अथे हे न्हिनयसिया ११:०० ता तिइलय थःगु मोटरसाइकल दिकः अदालतय द्रहें वानय ताडावल्य वडाया छम्हा वडाबासी नपालात जिं ज्वजलपा धायो छु ज्या दयो अदालय भायागु दक न्यडा ? वयक भातिचा इतिमिति कांन । उकिं जिं धात्थें छु जुयताना जक न्यडा । जि वनपां द्रहें वानेताडानि वयकं इतिमिति काँ कां छक उखय-थुखय स्वयो धाल - 'सरनपां छगू खाँ ल्हाय मःगु ? सरया फुसद दः ला थें ? जिं- 'धाय् दिसँ, छिता छुं समस्यां तः क्यडः इतिमिति काडः जू थें च्वं । छु समस्या जुला ? कां सां ज्यू' धाया । अलय वयकं - खाँ ताःहाक सर लायँ च्वडः छु खाँ ल्हाय्गु । जि अदालतय वया । अलय नेम्हा प्यम्हा पासापिसं जिगु समस्या वडाध्यक्षं तुरुन्त ज्यंकः बिय फैं । वडा कार्यालय स्थानीय सरकार जुगुलिं आनानं जनताया समस्या ज्यंकयता कुत याई । अलय नेपाल मजदुर किसान पार्टीया उमदेवारत त्याकः थाय् कानुनी व व्यवहारिक पक्ष स्वयो पक्कानं मुद्दा मामिला मिलय याडः बिई धाय्गु मतिं अदालतय ब्वाक जुयगु स्वयो वडाकार्यालय वांसा बांलाकः मिलय याड । बिई धाय्गु मतिं अदालतय ब्वाकः जुयगु स्वयो वडाकार्यालय वांसा बांलाकः मिलय याडः बिइ धःगुलिं छिता नपालाडः ताः हाकः खाँ कानय्गु मति तयो छिथाय् वयताडागु धःसेलिं जिं न्हिनय सिया २:०० ता इलय् वडा कार्यालय भासँ धायो ई बिया ।

अदालतय जिगु ज्या सिधयकः मथां हे जि वडा कार्यालय वाडा । सेवाग्राहीपुं जिता लडः च्वंपुं भातिचा अपः हे दय धुंकगु जुयो च्वना । जिं क्षमा फवें फवं थःगु ज्या न्ह्याका । अथेहे २:०० ता इलयति अदालत हःनय नपालाम्हा पासा भाल । तस्कं चिन्ता कायो क्वः छुडः वम्हा वयकता सोफासेटय फेतुकः स्वयां दाही ग्वायँ लहिडः गखेंसय् ख्वः ज्याडः च्वंगुलिं वयक अपलं चिन्ता कायो च्वन धाय्गु मति तया । वयकया नां सुमन सुवाल (छुडागु नां) कांसेलिं बाघौति सुयातां छोयो हयमते बरु च्या नेगू ज्वडः वा धायो कार्यालय सहायकता अहे याडा । अलय नेम्हासिया दश्वी छलफल न्ह्यात ।

सुमन-जिं सापारुया प्यन्हैलिपा भीगु त्वालय घिताडगिसी वयो च्वं बलय थवें, ऐला, बियर त्वडः वपुं भीगु त्वालय थें बलय ग्व छु खायँ थें तस्कं ल्वापु जुला । डाम्हा प्यम्हा मिजं मचातयसं

मेगु पक्षया मिजंमचा तय्ता तस्कं बांमलाक दःगु जुयो च्वना । व ल्वापु खय जिकिजा नं दःगु जुयो च्वना, जिमी किजा त्वनय्गु व ल्वायगुलि यां मरु धाला । अलय व दायकः च्वंपिसं जिमिकिजाता नं दुथ्याकः प्रहरी जाहेरी बिला हँ । नेम्हाप्यम्हा ज्वनय नं धुंकल । जि किजाता नं ज्वनय्ता पुलिसं मः जूगु दः । उकिं जिमि किजा बिसे जूयो च्वना । अदालतय मुद्दा तय धुंकगु जुयो च्वना । उकिं अदालतय किजाया मुद्दा छु जुयो च्वना धायो स्वः वयागु । पासापिसं वडाध्यक्षथाय् वांसा मिलय याडः बिइ धःगुलिं छिथाय् गय् वय् दक च्वडः च्वडा बलय् थौं अवः चा मालां देगः चा लूथें च्वंक छि नपालता । छिं जिमिता ग्वाहाली याडः बिय माल ।

जिं सुमनजिता अदालतय मुद्दा न्ह्याय धुंकः मिलय याय्गु अधिकार वडाता दैमखु । हकनं छिकपिनिगु अपराधिक मुद्दा खः । 'कुटपिट मुद्दा' दर्ता यागु जुई । उकिं भातिचा काथं मछिगु खः । वडाध्यक्षं अदालतया मुद्दाखय् छत्थुं लाहातय् मज्यू । अथेनं जिं फयागु कुतः याय् । बरु जिता मुद्दाया पक्ष विपक्ष फुककसिया नां व स्वापु तयगु नम्वरत बिया । छक न्यडः ताडः स्वय । जाहेरी तःम्हा सु ? सुयाता सुयाता पुलिसं ज्वना । सुयाता सुयाता ज्वनय् बाकी दःनि । फुक्क खाँत ब्याकः च्वयो बिया धःसेलिं सुमनं नं धःगु फुक्क खाँ तः च्वया । प्रहरी खय् जाहेरी तःगु परिवार नं वडा हनय याय्पुं हे जुयो च्वना । वयागु नां तुल्सी कपाली (छुडागु नां) खः । वया स्वम्हा काय दःगु जुयो च्वना । अपुं स्वम्हा सिता ज्वडः दायो स्याय तांगु द्रपं बियो हिदातक झ्यालखानाय् कुनय्गु व डागु लाख तका दां वास खर्च फवंगु जाहेरी ब्यूगु जुयो च्वना । पुलिसं नं नेला/स्वला बिकः अनुसन्धान याडः नेम्हासिता ज्वडः बयान नं कायो अदालतय मुद्दा तय धुंकगु जुयो च्वना । खुम्हासिता द्रपं बियो हिदा कुनय्गु व डागू लाख तका क्षति पूतिं फवंगु जुयो च्वना । द्रपंनय लापुं नं अपलं वडाय्पुं हे जुयो च्वना । अलय नेम्हा वडां पिनय् याय्पुं । जिं खुम्हांतुं वडाय् छक ब्वडः न्हि धायो सुमनजिता इनाप याडा । अलय तुल्सी कपालीता सातिखुनुं वडाय् छक भासँ धायो फोन याडा ।

अफिसया न्हांगु इलय वडाय् सेवाग्राही त नं अपलं दः । तुल्सी कपाली, वया जहान व कायम्हा नं नपां तुं वडाय् थ्यंकः वल । जिं सोफाय् फेतु धाया । मेपुं सेवाग्राहीपिन्ता पलख आसे धायो तुल्सी कपालीता धात्थें छु जूगु धायो दिसँ जक धाया ।

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

वयकलं 'सापारुया प्यन्हूलिपा जि कायपुं स्वम्हासिता सितपात वांकः दाला । धिंतागिसी ल्हूयो ल्याहाँ वपुं जि कायपिनिगु मुश्किलं जक ज्यान जोगय जुल । पुखुली थुतुथुडः दाला । छम्हा काययां अःतक नं सिकिस्त हे तिनि । नेम्हा भातिचा जुय फत । व्वडः हः म्हा काययाता क्यडः नं धाल -श्व कायता नं तसिकं हे दाला । पासापिसं भिडियो नं कायो तःगु जुयो चवना । छिं नं छक स्वयो दिसं जक जिता मोबाइल बिल । श्व भिडियो स्वयबलय अः हे वाडः अमिता खुकुरीं हे पालः बियला धाय्थें मति वइगु सर । आपासितं नं दाय धाय्गु दैला ? मखु जिपुं क्वय याय्गु जात धायो हेपय यागु ला । संविधानय फुक्क नागरिक उत्थें खः धायो तःगु मखुला ? तुल्लि कपालीया जाहानं जिता भिडियो चाय्क क्यन । धात्थें हे नेम्हा-स्वम्हा मिजं मचातयता न्हयम्हा च्याम्हा मिजंमचातयसं पुखुली थुतु थुडः तस्कं हे दःगु जुयो चवना, अपां ल्वहंतं च्यगु जुयो चवना । तुल्लिया जाहानं हकनं धाल- उलि जक गना खः सर बन्हीथाय् छँ वयो हकनं छँ अपां कय्कः वला । छँ इयो या न्हयकं फुक्क तज्यात । मू लुखा चाय्के मफयो जक छँ द्रहँ वय मफूगु जुयो चवना । त्वालयायपुं खां पिसं धः काथं खुकुरी ज्वडः हे जि कायपिन्ता पालयता वगु हँ । जिपुंया चान्हयया ई जूगुलिं ग्याडः छँ हे प्याहाँ मवसें चवडा । अः छिं हे धायो दिसं जिमिसं छु याय्गु ? पुलिसं फुक्कसिता ज्वनय् मफःनि हँ । बिसे बिसे जुलातिनि हँ । अथे स्याय्गु हे मतिं दःपिन्ता जेलय स्वमथांसिं हे मज्यू ।

हकनं हकनं ल्वापु जुइगु वा जेलय कुनय्गु हे मति खःसा वडा कार्यालय छलफल याडागुया छु अर्थ ? वडा कार्यालय व जनप्रतिनिधिपिनिगु ज्या यां मिलय याय्गु हे खः ।

नेम्हासियाय्गु खाँ न्यनय् धुकः जिं धाया -स्वयो दिसं सुनं सुयातां दाय मज्यू अज सितपात वांकः दायगुयां भन हे मज्यू । अथेनं मजुयमःगु जुल । छि काय पिसं नं सापारु हाँ दःगु जुयो चवनानि । अलय् भी न्ह्याब्लें थः जलाखालाया खः स्वयो न्हिच्छिया प्यन्हुडान्हु ध्वातुक नपालाकः चवडापुं अः न्ह्याब्लें शत्रु जुयो खः मस्वसें जुय फैला ? भिडियोखय् खानय् दःपुं जक मखु छिं मुद्दायतःपुं फुक्क मनूत आना दः मवापुं नं खानय् दत । मचातयके पुलांगु रिसइबी नं दःगु खानय् दता । अः घःपः जूपिन्ता बांलाक उपचार याय्नु । हकनं हकनं ल्वापु जुइगु वा जेलय कुनय्गु हे मति खःसा वडा कार्यालय छलफल याडागुया छु अर्थ ? वडा कार्यालय व जनप्रतिनिधिपिनिगु ज्या यां मिलय याय्गु हे खः । सुमनजिं घाइतेपिनिगु उपचार फुक्क सिनं ल्हाडः याडः बिय धायो चवंगु हे दः । अलय् किजापिन्ता माफी पर्वकय् धायो

चवंगु नं दः । उकीं ल्वाय्गु खाँ मल्हासा बांलाई । अलय् जेलय कुडः तःपिन्ता नं धरौतीखय् जूसां पिकाय मालीला । भी भी दशवी छगू विश्वासया वातावरण दयकेनु । न्ह्याब्लें तं पिकायो शत्रुथें ब्यवहार याडः चवनय्गु बांमला । छिकपिन्ता क्वय याय्गु जात धायो हेपय यागु नं मरु । उकीं मिलय जुयगु वातावरण दयकेनु ।

जिगु खाँ न्यनय् वं वयकपुं नेम्हातिपु सिया तं भातिचा क्वलाथें चवन । कायम्हासिं नं छुं हे धाय मफूत । घाइते जुम्हा कायम्हा नं वल । जिं गुलि घःपः जुला दक स्वया । वाँ हे श्वकः दःगु जुयो चवना । मनलय् पाकां सुइके मःगु जुयो चवना । जिं कायपिन्ता नं भातिचा सहयो दक इनाप याडा । जिगु खाँ न्यडः सुनं छुं मधःसेलिं अफिसय् छक सरासु हे मरुगु थें शान्त जुल ।

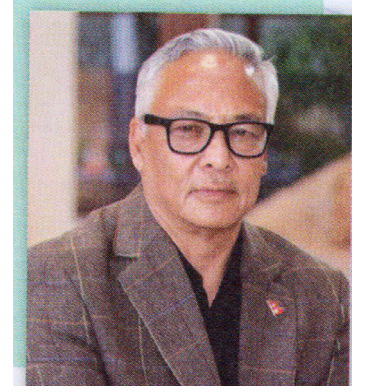
पलखः सुंकः चवडानिं तुल्लि कपालीं धाल -सरयाय्गु खाँ जिमिता नं पाय्छी ताय्का । छिगु इच्छा अथेहे खःसा जिपुं मिलय जुय । अलय् अस्पतालय् अः याय धुंगु खर्च व मलांतलयया वास खर्च पूलः ब्यूसा जि अदालतय कायपिन्ता बयान हिइके बिय । व्वाया खाँ वयकया काय व जाहानता नं खः ताय्कल । अलय जिं सुमनता फोन याडः सःतः तुल्ली कपालीं मिलय जुयगु खाँ ल्हागु खाँ ब्याकालिं कन्हेखुनुं फुक्क पक्षता वडाय् व्वडः न्हि जक धाया । उखुनुं जिं तुरुन्त हे निर्वाचित समितिया बैठक सःता । पासापिन्ता थुगु खाँ व जूगु घटनात ब्याका । पासापिसं नं थः थः गु बिचः प्वंकल । फुक्क धाय्थें जनप्रतिनिधिपिसं नेगू पक्षयाय्पिन्ता वडाय् सःतः मिलय याय्गु कुतः यायमालि धायोदिल । नपां अदालतय थ्यंगु मुद्दा जूसां त्वालया याय्पुं दाजुकिजापिनिगु मुद्दा जूगुलिं वडाय् हे मिलय याडः वांसा लिपा नेगू पक्षया स्वापु बांलाडः चवनिगु खाँ नं क्वः छिय धुकः बैठक क्वचाय्का ।

कन्हेखुनुं सुथाय् ७:३० ता इलय् फुक्क मू वल । तुल्ली दाइता थःगु मागः तय्ता धाया । वयकलं प्यंगू लाख तका वास खर्च बिया जक पवना । सुमनं भातिचा म्हवें याय् फैला जक धाल । मेपुं अभिभावक पिसं नं थः कायपुं निर्दोष जूगुलिं क्षतिपूर्तिया धेबा भातिचा म्हवें यासा ज्यू धायो दिल । अलय् नेम्हासियां खाँ याता बिचः याडः स्वंगूलाख तका दां बियगु याडः मिलय याडा । छगू छगू परिवारं नीडाद्व-नीडाद्व तका वास खर्च काथं बियगु खाँ क्वः जित । तुल्ली कपालीया कायपिसं अदालतय चवयो व म्हतुं (लिखित व मौखिक) बयान बिल । अलय तुरुन्त अभियुक्त धःपिनि परिवारपिनिपाखं स्वंगू लाख तका धेबा बिल ।

वनलिपा जि छँ वया । छुं दिन लिपा कुडः तःपुं फुक्क मनूत तारिखं त्वतल धःगु न्यडा ।

खपया अमूर्त सम्पदाया हुकहुकीत

- प्रा. डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ

भौतिक सम्पदां अर्थे हे अभौतिक सम्पदा बुझकः है । महत्वाकांक्षी सांस्कृतिक जीवनं वहे अभौतिक सम्पदाया छ्यला नपां हकनं न्हूंगु भौतिक सम्पदा ल्यं बुझक है । सांस्कृतिक जीवनया श्व च्वजःगु नियम खः । नेपःया मूर्त अमूर्त सम्पतिया मूल वैशिष्ट्य नं थथे हे जुयो वगुदः अः मूर्त सम्पदा क्वदलः धः सा वं नं घयपुडः वगु अमूर्त सम्पदां नं सास ल्हाय्गु त्वः ति । उकिं व आत्मा व जिउ थें हे खः । क्वय खपया छुं छुं मूर्त सम्पदानपां व नपां स्वाडः वगु अमूर्त सम्पदाया खाँ कानय ताडा ।

हनुमान घाटया किया - १

न्हपांगु किपाख्य नेगु हनुमानया मूर्ति मध्ये देपापाखयया लिपांगु कालया अलय जव पाखयया पूर्वकालया मध्यकालीनया खः । व हे पुलांगु हनुमानया मूर्ति पलिस्था याःसां निसें थुगु घाटया नां 'हनुमान घाट' दक लोकं हवागु खानय दः । स्थानीय नेवः लोकजीवनय् थौ तक थुकिता फुक्कसिनं घाय्थें 'खोह दकः धायो वगु दः । श्वहे दकलय पुलांगु नां खः ।

न्हपायाय्गु सौँ :

भौगोलिक, प्राकृतिक पक्षता धार्मिक, सांस्कृतिक जीवननपां त्वःमफिडक स्वाडः स्यल्लागु वस्ती निः स्वाडः यंकय्गु नेपाल मण्डलया नेवः वस्तु संस्कृति व सभ्यता ज्वः मरुगु ज्या खः । यन्त्राकार काथं निः स्वाडः तःगु खप दे व शहरी वस्ती सिमाच्यं पिनय् खुसी पारी वा मातृकापीठया गुगु घाटत नं छगू ब्वस्य लागु दसु खः । खप देशय त्रिपुर राजदरबार नपांया किल्ला (क्वाथ) काथंया राजधानी खप दे निःस्वानय्गु इवलय, सैनिक सुरक्षाया बाहेकं तान्त्रिक सुरक्षाया स्वपुकुनं नपां शहरी क्वाथ (किल्ला) दुनयें व पिनय याडः अष्टमातृका व अधिष्ठात्री देवी त्रिपुर सुन्दरीया

देवगृह अलय पीठ प्रतिष्ठा याडः डांकः बस्तीमा 'नवदुर्गामय' तुल्य याडः यन्त्राकारया पहः बियो हिन्दु अलय बौद्धजन वा अथे धाय् दे ब्याकया वा शहरवासीपिनिगु लागिं काथं छिनिगु काथं छगू छगू पीठय् घाट व मसानया व्यवस्था नं याडः तःगु खानय दः । हनुमान घाट नं थुगू पाखं तापामजु ।

भीगु संस्कृति दुनय् नेपु खुसी ल्वाथाय् पवित्र तायक तीर्थस्थल वा विशेष धाम काथं मानय याय्गु चलन न्हपा न्हपा निसें हे याडः वगु खानय दः । हनुमानघाटया दक्षिण पूर्व पाखं ब वयो च्वंगु 'भद्रा' व उत्तर पूर्व न्हयाडः वगु 'वीरा' नांया नेपु खुसीया दोभानय् जमिनं बुयें वयो च्वंगु मेगु ६५ तमसा खुसी नपां स्वाड, स्वपु खुसी ल्वाकः ज्याइगु त्रिवेणी खः । तन्त्र- प्रधान शाक्त परम्परासं त्रिवेणी त्रिपुरसुन्दरी नपां विशेष काथं स्वापु दःगु खानय दः । उकिं याडः थाना घाट दयकगु अलय वहे काथंया धर्म- संस्कृति भन भन अप्वयो वांगु खानय दः । विश्वास थुकि हे दः ।

हनुमानघाटया खायें धायो वगु न्यें कैं बाखं वा भनाइ काथं अलय वंशावली वर्णनकाथं हनुमान सेतुबन्धया लागिं पर्व हे ल्हाड- हःसेलिं श्वहे 'वीरा' व 'भद्रा' नेपु खुसी ल्वाथाय दिकला, पलख भासु लांकला । आनासं थःगु छुपेनं तियो जमिनं 'तमासा' खुसी पिकायो त्रिवेणी दयक आना हे नाः त्वडः वाना । अलय शिवलिङ्ग पलिस्था याडः आनानं मथां हेवाना । अथे जुगुलिं उगू तीर्थ हनुमानतीर्थ जक नां चलय जूयो वाना । वहे तस्कं हार्यपुगु तीर्थ स्थलय संस्कृत साहित्यया आदिकवि बाल्मिकी ऋषि वयों संस्कृत भायया न्हपांगु महाकाव्य 'रामायण' च्वयो पूवांक्ला । आना हे बाल्मिकेश्वर महाद्योया शिवलिङ्ग पालिस्था याता । थाना हे सतीदेवीया हःनयया अस्थिपातया थासय त्रिपुरसुन्दरी संसुष्कोटरी नाम योगिनी भैरवेश्वर शिवलिङ्ग उत्पत्ति जुयो मनूतय्ता मोक्ष बिइगु थाय (मसानघाट) काथं । छ्यलः वगु खः । श्वहे पीठय् तीलमाधव नारायण या नामं नं लोकंहवाड वगुजुल ।

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

उगु धापु अलय खॉं खं हनुमानघाट्या धार्मिक-सांस्कृतिक खॉं बांलाकः थुइके फै । असार पूर्णिमा खुनुं बाल्मिकेश्वर महाद्योया दर्शनयाःसा 'अक्षय स्वर्गवास' जुइगु धार्मिक विश्वास याडः वगुदःसा मनूतय्ता मोक्ष बिइगु थाय् काथं हनुमानघाटया मसानघाटता कायो तःगु दः । पौष शुक्ल पूर्णिमानिसें माघ शुक्ल पूर्णिमा खुनुं तक लच्छितक माधव नारायणया धलं दाडः ब्रत च्वनिगु प्रसिद्ध प्राचीन परम्परा हनुमानघाटय हे छाया न्ह्याक वला घाय्गु खॉं नं च्वयया खॉं खं क्यं ।

चित्रसंख्या २ क- ख

चित्र संख्या २-क : दायें दायें पतिकं पौष शुक्ल पुन्ही निसें माघ शुक्ल पुन्हीतक हनुमानघाटय लच्छीतक माधवनारायणया ब्रत (धलं) च्वडः त्रिवेणीघाटय तीर्थस्थान याय्गु चलन दः । उगु लसताय मिजपुं ब्रतालुत लायें शिलाम्हं तुलेगु (ल्वहें लाय तुलः वैगु) अलय म्हादु दायगु (थःगु जिवं लॉ दाय्गु) व शङ्ख पुयो त्रिवेणी दुडः जलशयन यो वानि । (किपा - रजन कुस्ले (२०१७) श्री माधव नारायण भक्तपुर उद्भव खाइतु व मेगू पौ-द)

चित्रसंख्या २ ख : व्रतालुपुं तीर्थस्नान याडः च्वंगु

चित्रसाभार : कुस्ले २०१७

हलिमय्या पुलांपुलांगु सभ्यतात खुसी सिथं दाडः वगु खानय् दः । ख्वपया सभ्यता नं थुगु खां तामपा । थुगु सहरया उत्तरपाखय कासं खुसी (खासाड खुसुड) व दक्षिण पाखय हनुमन्ते (खॉंहे) खुसी दः । स्थानीय बासिन्दापिसं धःकाथं ख्वप दे दुनं दुनं नं चिच्याहांगु खुसीत खलायें गोमारी, पलिखेल चोकपाखं दक्षिण पाखय भोरतिता (भरतिला) नांया लोक हवागु भरना (खुसिचा) नं न्हयाड च्वंगु दः । श्व खॉं लुमांकय बहजु अलय हनुमानघाटया खोह नां अफ बिशेष खानय दः। ख्वप दे खुसी घेरैयाडः तःगु खः । थजगु खुसी व खुसिचां दे नाखं जायकः तः गु थासय अपलं अन्न सैगुलिं श्वहे विशेषताया लिधंसाय लिच्छवीकाल न्हपा थानाया बस्ती 'खोप्राड' धःगु अनुमान याय् छिं । खोहें नामं नं थुगु खॉं खं घाय्गु भन बांलाक सिय दः । न्ह्याथय थजु थुकांत नं ख्वपया बस्ती बसाई लिच्छवी काल न्हपा हे किरातकालय हे थाना बुँ याडः बस्ती दय धुंकगु अलय थौया हनुमानघाट वा खोहें उल्ले निसें हे प्रमुख धार्मिक स्थल काथं लोकंहवाडः वगु खॉं सियदः । खॉंहे (हनुमान घाट) ज्वडः वगु धर्म संस्कृति थौं नं अथेहेतुं छतिं हे म्हवें मजुइक हज्याडः च्वंगु दः । अष्टमात्रिकाया मेमेगु पीठ्या मसानघाट मध्ये ब्रम्हायणीघाट, मुदीप बाहेक मेमेगु मसानघाटनं मदय् धुंकल ।

'घाट' खुसीया जबं खंव्या नेखय सिथयया खुसीसिइ वा तीर्थस्थल धाय्गु सियदः । नेवः लोक जीवनय बुसां निसें सीय धुंकया संस्कार, बार्षिक जात्रा, नखा चखा, स्नान ध्यान विशेषय घाटय वाडः विधिविधान, संस्कार याय्गु चलन दः । वहे काथं नं थुगु घाटय अनेक काल खण्डय कृतिपाखं तःमि गु हे खानय दः । उकि मध्ये छगू नेगू कृति थुकाथं दः-

हनुमानघाट पाटी, दक्षिण पाखयया सत (धर्मशाला) फल्वा व मसान (चित्र ल्या -३)

घाटपारिया सम्पदा: देवपाखयया सतः / धर्मशाला, फल्वा दानय् धुंकगु सत्त नपां मसानघाट (स्वखा) । घाट पारिया उगु मसानय नेवः मखूपुं जातिया मनू सीतकिं उय हैगु चलन दः । सी उय हैपुं (मलामी) सल्लौं वैपुं मनूत च्वनय्ता, दियता, अन्त्येष्टि

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

कर्म/मृत्यु संस्कारयालागिं घाटय अजगु सत्त फल्चा मदयक मगागु काथं दय्क तै । अथेहे अलय सतलय अन्तिम सास ल्हाडः धितिधिति च्वंपुं मनू तय्ता तय हैगु चलन दः । अजपुं मनूतय्ता घाट बैद्यं वास याइगु व स्वइगु चलन दः । थ्वहे थासय् शिवलिङ्ग व शिखर शैलीया चिच्या ग्वगु देगः नं दः ।

हनुमानघाट त्रिवेणी पारी दक्षिणपूर्वया मसान, मसान फल्चा (चित्र संख्या -8)

चित्र संख्या ४: हनुमानघाटया त्रिवेणीपारी, दक्षिण पूर्वया मसान व मसान फल्चा नं परम्परागत काथं ख्वप दे या हिन्दू व बौद्ध नेवः तयसं थुगु मसानता मकः काथं छ्यलः वयो च्वंगु खानय दः । व हे मसानया देव पाखय छगू फल्चा दः । थुगु मसान फल्चा ख्वप नगरपालिकां लिपिडः दानय धुंकल । उगु मसान फल्चाया आंगलय वि.सं १९९२ या छपा ल्वहँपौ (शिलालेख) नं दः । बि.सं. १९९० या भवखाचां उगु फल्चा पः तः जुइक थुडः ब्यूसेलिं ख्वपया फुक्क जनता पञ्च समुच्चय मिलयजुयो बि.सं. १९९२ सालय दांगु जुल । उगु फल्चा “कैलाश फल्चा” दक धायो तःगु जुल । उगु खाँ लोहँ पौ पाखं सिय दः । उगु मसान व मसान फल्चा (कैलाश फल्चा) या पूर्व पाखय मसान छ्यःदः । आना दशनामी त नपां सन्यासीतय्गु सी थुनिगु चलन दः । (उकिया च्वय दिगु द्यो या देगः नं दः ।) सतः/ धर्मशाला व फल्चा (चित्र संख्या ५ क)

चित्रसंख्या ५: सत्त/धर्मशालात । हनुमानघाटया उत्तरपाखय स्वगु सत्त (भजनघर) व नपां दक्षिण पाखय स्वयो च्वंगु स्वखा सत्त व धर्मशाला नं दः । उकिमध्ये हनुमानघाट सामाजिक सेवा समिति च्वडः च्वंगु धर्मशाला वि.सं १९९५ सं डमरुधर राजोपाध्यायं (छ्याक बजुं) हांकय् ब्यूगु जुयो च्वना । व खाँ व हे धर्मशालाया आंगलय तयो तःगु अभिलेखय च्वयो तःगु खः । ख्वप इपोछें त्वः या विनोदराज शर्माजुं धायो दय् काथं उगु धर्मशाला ल्हवनय् धुंकः वयकया ब्वा स्व.रत्नराज शर्मा होमयाडः हकनं उलेज्या याडः द्यूगु खः । नेखय् सिथयया नेताजःगु धर्मशाला धःसा अः पूरातत्वविभागं ल्हवनय्-कानय् यागु सिय दः ।

ब्याक्क धाय्गु खःसा हनुमानघाटय् च्वंगु व फुक्क धर्मशाला भजन कीर्तन याय्ता, अन्तिम अवस्थाय थ्यंपुं विरामीपिन्ता तय्ता, घाट बैद्य तयो उपचार याकय् बियता, सीसाइबलय च्वनय्ता १२/१३ न्हू या क्रिया च्वनिपिन्ता आदि इत्यादि ज्याखय् छ्यलय्गु याईगु सिय दः । पूर्वपाखय् वयो च्वंगु भजन (पाटी) फल्चा सत्तया हःनय लाकः पश्चिम पाखय् लाँय्सं फल्चा छगू दः उगु फल्चाय हिन्दूया अन्त्योष्टि कर्म दुब्यंकय्गु चलन दः ।

सीम्हा तैगु फल्चा (चित्र संख्या ६)

चित्र संख्या ६: सीम्हा तैगु फल्चा अथे धाय्गु सीम्हा ग्वतुकिगु फल्चा स्वय बलय छुं मखुथें च्वंगु थ्व दक्षिणपाखय स्वयो च्वंगु फल्चा अत्येष्टि कर्मया ल्याखं तस्कं महत्वं जः । थुगु फल्चाय दश्वी लाक उत्तर दक्षिण स्वयो च्वंगु छगू मुख्य ल्वहँ दः । प्राण त्वः तय हाँ अर्धजलय तयो ब्रम्हनालय तय्गु धायो ग्वतुकिगु धायो वहे ल्वहँतय तैगु खः ।

पिण्ड तैगु फल्चा (चित्र:७)

चित्र ७: पिण्ड तैगु फल्चा: श्राद्ध याय् धुंकः पिण्ड खुसी

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

प्वंकय् हाँ श्वहे फल्चाय दिकय्गु याई ।
लोकेश्वर महाद्योया देगः चित्र ८)

चित्र ८ : लोकेश्वर महाद्योया देगः गुम्बज शैलीया,
प्यख्यरं लुखा दःगु, थुगु देगः या गर्भस्थान शिवलिङ्ग दः। शैली
लक्षणं स्वयबलय उगु शिवलिङ्ग इस्वीया १२/१३ औं शताब्दी
पाखयया खानय् दः । बौद्ध धार्मिक परम्पराया चवजः म्हा द्यो
लोकेश्वर खः । लोकेश्वरबूंग द्यो, (करुणामय) जन बहाद्यो, थजपुं

बोधिसत्त्वत (दैवीय वुद्ध) या लुमन्ति याई । महाद्यो हिन्दू धार्मिक
परम्पराला चवजः म्हा द्यो खः । 'धार्मिक समन्यय' व सांस्कृतिक
एकता' वा छगू हिसिदःगु दसु लोकेश्वर महाद्यो नं वि.सं. २०७२
बैशाख १२ गते तः भवखाचां स्यंकः ब्यूगु अः ल्हवडः दानय् धुंकल ।
(न्यनय् कानय् दः काथं सती वानिगु इलय श्वहे देगलय् त्वाय चिंक
सती छ्वैगु धायो तःगु नं दः)

लोकेश्वर महाद्योया देगः या उत्तर पश्चिम आंगलय जलहरि
आसनय दाडः चवम्हा बासुदेव कमलजा (लक्ष्मीनारायण) या दुर्लभ
अलय सुन्दर मूर्ति नं दः । (चित्र संख्या-९) उगु जलहरी आसनय
च्याधवया अभिलेख कियोतःगु दः । उगु अभिलेख थाय् थासय ल्वहँ
तज्याडः : क्वचा क्वचा मदय धुंकल । पूर्व मध्यकालया जुजु यक्ष
मल्ल (ई.स. १४२८ - १४८२) या मृत्यु लिपा वयकया कायपुं राय
मल्ल, रत्न मल्ल, रणमल्ल पिनिगु मंकः शासन (ई.सं. १४८२ -
१५३०) यागुजुल । उगु अभिलेख वहे कायपिनिगु इलयया खः ।
उगु अभिलेखय हनुमानघाटता हनुतीर्थ धायो तःगुदः । थुगु दसीया
लिधंसाय् नं उगु लोकेश्वर महाद्योया देगः उगु ई स्वयो न्हपा हे
दयकगु धाय्गु सियदः । उगु देगः इलय - व्यलय ल्हवनय्-कानय्
याडः वगु नं खानय् दः ।

वासुदेव कमलजा/लक्ष्मीनारायण द्यो या मूर्ति (चित्र संख्या ९)

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

किपा ल्या ९ बासुदेव कमलजा/लक्ष्मी नारायण ई.सं १५ औं शताब्दी
बाल्मीकेश्वर महाद्योया देगः (किपा : १०)

बाल्मीकेश्वर महाद्योया देगः हनुमानघाटया उत्तरपाखं
न्ह्याडः वगु खुसी भद्रा' खुसीया पूर्व पाखय् खुसीया सिथय बाल्मीकेश्वर
महाद्योया देगः दः । थुगु देगः या गर्भस्थानय छगः प्राचीन शिवलिङ्ग
दः । उगु शिवलिङ्ग रामायण चवयो द्यूम्हा बाल्मिकी ऋषिं
निःस्वांगु धार्मिक विश्वास दः । उकीं थुम्हा महाद्यो बाल्मिकेश्वरया
नामय लोकं ह्वागु खः ।

थ्वहे द्योथाय् द्रहँ वानय्गु लुखाया जवं खवं भैरव (भैलखवपा) व बाल्मिकेश्वर महाद्योया प्रस्तर मूर्ति दः । थ्व बाहेकं
थुगु देगया हःनय दक्षिण पाखय राधाकृष्णया मूर्ति, गणेश मूर्ति,
शिवलिङ्ग, मत्स्य- नारायण, शिखर शैलीया शुक्ष्म देगः, जगन्नाथ,
उमामहेश्वर, हनुमान, वंशी कृष्ण, धीजभक्तेश्वर, शिव पञ्चायत,
नन्दी नपांया नेगू तह्या शिव. लिङ्ग, कृष्ण ट्रँपायन, किरातेश्वर
शिवलिङ्ग नपां मेमेगु द्योत नं दः ।

बाल्मीकेश्वर देगः या पश्चिमपाखयया सततः चित्र १२

बाल्मीकेश्वर देगः या पश्चिमपाखय पूर्व पाखय स्वयो च्वंगु
छसिकाथं बाल्मीकेश्वर महाद्योया पुजारीया सत्त खवपया राजोपाध्याय

ब्राम्हण पिनिगु उपाकमै गुठीया सत्त, बाल्मीकेश्वर महाद्यो सत्त व
कर्माचार्यपिनिगु दक्षिण स्वयो च्वंगु कृष्ण मन्दिरया सत्त भजन घर
दः ।

चित्र संख्या १२ बाल्मीकेश्वर देगः पश्चिम पाखयया ल्हवडः
दाडः च्वंगु सत्त अः दानय् धुंकगु जुल)

हनुमानघाट परिसरय् मेमेगु न्हिथानय् बहगु शैव बौद्ध
कलाकृति त दः बुद्धमूर्ति, रामसीताया मूर्ति, गणेश मूर्ति भव्य
खानय् दः । अथेहे मेमेगु न्हिथानय् बहगु कृति मध्ये लक्ष्मी नारायणया
शिखर शैलीया देगः पूर्व भीमुख चित्र संख्या-१३) जुजु भूपतिन्द्र
मल्लं नेंसं ८३२ सं दय्के ब्यूगु शिव पञ्चायन व अथेहे वहे शिव
पञ्चायन नपां उत्तर पाखयया वहे पहःया जंगम मठया मठाधीश
डम्बरलिङ्ग देव नेंसं. १०१२ सं दय्के ब्यूगु शिवपञ्चायन (तगवः
महाद्यो व डम्बरेश्वर महाद्यो) छत्रचण्डेश्वर राम जानकी
मन्दिर/आश्रम, दश अवतार, चैत्य धर्म धातुमण्डल, महाकाल,
सूर्यमूर्ति छज्वः बासुकी नाग, बद्री नारायण नपां सितलामाई नं
दः ।

(स्रोतः भक्तपुर उद्योग वाणिज्य संघ, स्मारिका-२०८२
पाखं भाय हिला-सं.)

वंगः सिमां थर्कय् जूगु सः - जि

पुर्ण वैद्य

छगू हे सः जब तःमहसिया म्हुतुं
पिहां वइ अन छगू युग वइ

छगू हे सः
जब तःमहसिया म्हुतुं पिहां वयाः
छसः जुइ -

व गुगु बन्दुकया सः स्वयाः तः सः जुइ
व गुगु नैया बार तप्यनाः नं तः ब्याः जुइ
व गुगु धाकु स्वयाः नं बेगवान जुइ
उकी छगू देय् जक मखु
छगू युग हे वइ

न छं वयात नैया तपुलिं त्वः पुयेफइ
न छं वयात ल्वहंया पःखालं पनेफइ

त्वः पुयेवं ला व भं याकनं दासि वइ
नैया तपुलि हे हुतय् जुइक
जब व तप्त जुयाः दासि हे वइ
व छुकिनं क्वत्ययेका च्वनिइमखु
पः खाः न्ह्याक्व हे तःजा थजु
तर वं आकाश कुने फइ मखु
सःया माध्यम व आधार हे नं ला आकाश खः
पः खाः थः दुने हे चिरचिर बायेक
सः ला अन हे नं श्वइ, गन वयात पनिइ !
गुगु नं संगीनं गुगु नं गोलिं सः ह्वगनिइ मखु
अन ला सत्ता जक ह्वगना वनि सलं
न्हायपंया पिलिथें

सः गुगु मुक्तिया खः

सः गुगु हक्या न्यायया खः

व मनू मनूया दुने पुसा थें न्यनावनि चांचां हे

व वया मिखाय् ख्वालय् मि थें ह्याउँक ह्वइ
व वया छ्वासुगु ल्हाःतय् बल्लागु म्हु जुयाः यहाँ वइ
व न्हायपनय् न्हायपनय् स्वां पुपुं फसय् वाइ
व क्वथाय् क्वथाय् मुमं सतकय् वाइ
जब व सतकय् अबाध थ्वयाः न्ह्याइ
वं लकस छक्वतं गुगु पुगु चेतनाया आभास त्वः तिइ
वयात न ज्वनेफइ, न कुनेफइ
जब मुक्ति नारा जुयाः चिल्लाय् दनी दिगन्त
वयात गुगु न्हायपनं मतासैं च्वनेफइ मखु
व प्रत्येक न्हायपनं पियाच्वंगु हे सः जुइ
वयात गुगु न्हयपुतिं मथुसैं च्वनेफइ मखु
व प्रत्येक न्हयपुतिं पियातःगु हे अर्थ जुइ
वयात गुगु नं मिखां मखंसैं च्वने मफु
छ स्यू -

प्रत्येक सःया थःगु हे छगू शक्त विम्ब दु
वया अर्थया थःगु हे छगू खास बां दु
गुगु मिखा मखंपिसं नं खं
गुगु ल्हाः मदुपिसं नं थ्यू
व हे ला वया शक्ति श्रोतया व्यापकता खः
व हे ला वया आत्मसात परिचयया विशालता खः

छगू हे सः जब तःमहसिया म्हुतुं पिहाँ वह
उकी छगू युगया अभिव्यक्ति दइ
उकी छगू सत्यया आयबुया दइ
अन वया सिबे च्वय्
वया सिबे महान - सुं हे जुइफ
अन वया सिबे तधंगु शक्ति नं - छं हे जुइफइ मखु
अन वया सिबे आवश्यक सत्य नं - छं हे दयेफइ मखु
(लबु १६:३२:१११०)

भीगु म्यचय् 'य' या तःगू बां

(निसु)

‘स, च, ज’ या ‘य’ ज्वीगु भीगु भाय्या बिस्कं कथंया सूत्र खः । थन ‘य’ यात ब्वने धायेबलयहे श्व ‘स, च, ज’ आदि आखः या ब्वनेज्या नं यक्वं क्वचाः । ‘स, च, ज’ या ‘य’ जुयाः नं ‘इ’ व ‘उ’ या लिउने वल धाःसा श्व ‘य’ ग्वः नं ‘इ’ जुउवनि । थमि छुं दसु थथे ब्वये- मास-माय्, म्हयाच म्हयाय्, भ्वज-भ्वय्, पुलिस-पुलिइ, कुँच-कुँइ इत्यादि ।

१. क्वस - क्वय् (छि)
२. कस्ता-कस्ता (चिये)
३. हसपोत- हाय्पं (हय् प)
४. हसकन - हाय्कं (हय्कं)
५. ईँस- ईँइ (ई)
६. प्वतास -प्वताय्
७. दसपति-दय्पौ (ब्वये)
८. च्वलस- च्वलय्
९. वसकल- वय्कः
१०. छिसकल-छिकः
११. जिस्कल - जिकः
१२. अस्ताछि- अय्ताछि
१३. हास - हाय्
१४. धँस-य्
१५. मस-मय्
१६. म्यस म्यय्
१७. घसपुये - घय्पुये
१८. फस- फय्
१९. फइस - फइ
२०. श्व सकल- श्वय्कः
२१. भीस्कल-भीकः

३. थन हसपोत - हसपत
- हय्प ख्वपय् ज्यला च्वंसा यँय्

हसपोत- हासपत - हासपन - हाय्पन - हाय्पं जुउवंगु लुमनेमाः । ४. थन हसकन- हय्कन - हय्कं ख्वपय् ज्यला च्वं । तर यँय् हसकन-हासकन-हलाय्कं थथे जुउ वना च्वन । ५. थन ईँस - ईँ जक मखु इल-ईँ श्वनं लुमने बहः जुउ । छाय्धाःसा सुनांसुनां इल धाः जुल नं धाः । १०. छिस्कर - छिकः थन छिइकल छीकल थथे न्वः वाये माःगु गनं मखनानि । अयनं श्वयात थथे खनेमाः- छिस्कल- छिइकल - छिकल- छिकः । श्व छिकः या प्रयोग ‘खः छिक’ धाइ थाय् ल्यंदनि । बरु छिस्कलं लिपा

छिस्कर बांलाक दु । २१. भीस्कल - भीकः थुकथं भीकः यातनं भीस्कल लुमंकेमाः । थथे भीकः थौतकनं छ्यला ज्यलाय् ल्यं दनि ‘हसस कुण्डल’ लुमंकेबलय् ‘हसपोत’ थथे हास खः लिपाहे हस हास जुउगु खनेदु ।

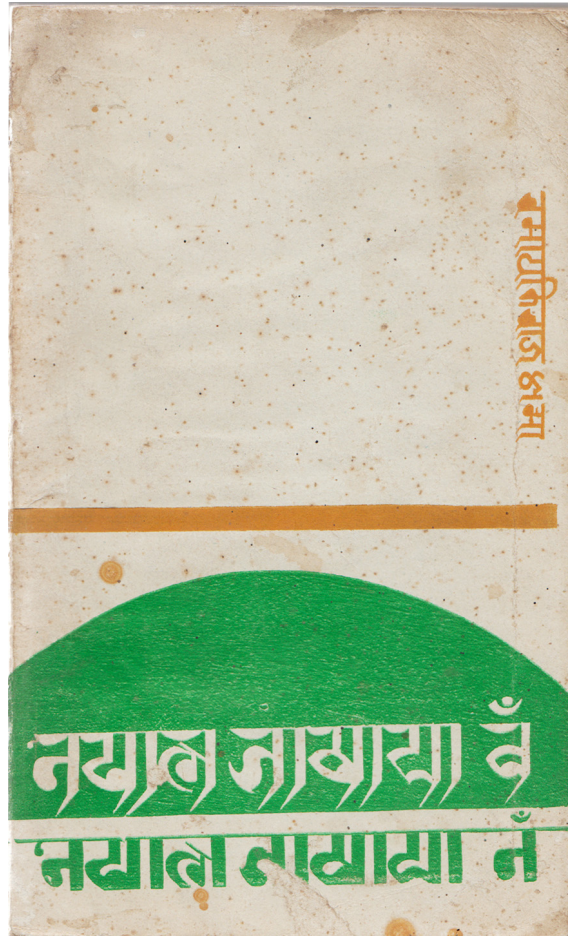
‘च’ या ‘य’ ‘इ’ जूगु थाय्

१. खाच-खाय्
२. म्हाच-म्हाय्
३. म्वाच-म्वाय्
४. हमच-हमय्
५. प्वाँच-प्वाँय्

६. म्यच-म्यय्
७. (खैच-खै) खइच - खइ
८. खुँच -खुँइ
९. (कैच - कै) कइच - कइ
१०. ख्यँच - ख्यँय्
११. ग्वाच-ग्वाय्
१२. ग्वच-ग्वय्
१३. सिँकँच-सिँकँय्
१४. क्वँच-क्वँय्
१५. सुपाँच-सुपाँय्
१६. कुँच - कुँइ
१७. पुँच - पुँइ
१८. प्वाकच - प्वाकय् ?

ने. भा. श. को - प. प्र.

१०. ख्यँच - ख्यँय् श्वया खेंज नं प्रयोग दु । थथे ‘ग्व ३ ग्वल खेज दं ३ यान छाय् ॥’ नेपाल भाषा साहित्यया जातःस ८० हल्य् । ६. म्यच - म्यय् थय् जुयेमाः थाय् भीगु न्वचु ‘म्ये’ जक नं आपा सें धायेधुं कूगु दु । अज्ज म्यचय्-म्यचं मजुउसे

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

म्यय् (सप्तमी) म्ये (तृतीया) ज्वी धुंकूगु दु । अर्थात् 'म्यचय् कइ वल' मधासँ म्यय् कइ वल' थथे माःछि न्वचु पिज्वये धुंकूगु दु । उकिं थन म्यच व म्ये श्व निगुलिया रूप ज्यल ।

'ज' या 'य' 'इ' जूगु थाय्
फुकिज - फुकिइ

खँज-खँय्

आः थन थःगु भाय्या 'स, च, ज' जक मखु संस्कृतं वया च्वंगु शब्दया 'स, च, ज' या नं 'य' जुये धुंकूगु थाय् माः छिचा दु । अथेनं संस्कृत खँवः लिसे ऊलायेवं हे संस्कृतं वःगु धकाः काचाक निर्णय हे याना छ्वयेनं थाकुगु खँ खः । छायाःसा नेपाल भाषा- मूलक शब्द नं संस्कृतय् दुहांवना च्वनेफु । तर थमि आः भूसिये दये थाकुल । अर्थात् श्व नकतिनिया मजुउसे श्व यक्व न्हयःया खँया खयाः हे थमित म्हमसिकां म्हासिइके थाकुल । श्व अवश्य खः । अयनं श्व लँया लँजुवाः जुयेगुलिं धाःसा क्री थाकु चायेम्वाः । छायाः धाःसा श्व लँ तिना मवनि ।

संस्कृत शब्द लिसें ज्वःलाः कथं 'स' या 'य' 'इ' जुगुथाय् (थन 'स' धायवं 'स, ष, श' स्वंगलं लुमने)
पाश - पास - पाँस - पाँय्
भाषा - भासा - भास - भाय
माष - मास - माय्
कोष - कोस - क्वस क्वय् (छि)
हंस - हँस-हँय्, हँय्चा
कांस्य - काँस - फँस - कँय्
अमावास्या - आमैस -आमैय -आमैइ - आमै
राशि राश - रास - लास-लाय् (पूँजी)
वंश-वंस -वँस-वस-वय् (पुये, वाँचापुये)
आशा - आश - आस-आय् (बुये)
उमेश - उमेस - उमेय् (उमे)
पोष - पोस - प्वस - प्वय् (च्याये)

रस - लस-लय् (ताये)
वास - बास - बाय् (च्वनेगु)
घास - घाँस - घाँय्
पूर्णमासि - पुहनसि - पुहिस - पुहिइ
उदास - उरास - उराय्
खस- खय्
माष - मास (मासा) माय्छि
वस्तु - वस्तु - (वयस्तु)
('छता वयस्तुया धुकूचा' - दुर्गालाल)
राक्षस - लाक्षस - लाखस - लाखय्
सर्वस्व - सर्वस- सर्वय्
उपवास - उपास - उपाय्
नपास - नपाय्
कार्पास - कपास - कपाय्
धूप-धुपास-धुपाय् (श्व 'स' संस्कृतय् मथ्यु)
चतुर्दशी - चवदस - चः रस - चः रय्
देश - देस - द्यस - द्यय् (दे)
नगदेश - नदेस - नरेस - नरेय् (नदे)
व्वदेश - वुदेस - वुरेस - वुरेय् (व्वदे)
आमिष - आमस - अमस - अमय् ?
सामिष - सामस - समस - समय ?
पौष - पोस - पोय् - पोय्ला - (पोहेला)
'च' या 'य' जूगु थाय् --
पंचपताका - पंचपका - पँय्पका
- पँय्पका,
पंचपुष्कर - पयँपुखू - पाँयपुखू
पंचगण्य - पयँगल - पाँयगलः
पंचताल खलक - पंचताल खलः- पंचताः
खलः - पँय्ताः खलः
रोग - ल्वग - (रूजा) ल्वच - ल्वय
मरिच - मरच - मलच - मलय्
'ज' या 'य' जूगु थाय् -
भोजन (भोज्य) - भोज - भ्वज - भ्वय्
राजकुल - लाजकुल - लाजकुलि -
लाय्कुलि - लाय्कू
तंगराज - तँराज - तँलाज - तँलाय्
भृंगराज - भँराज - भँलाज - भँलाय्

यजमान् - जजमान् - जयमान् - जयमां
वाणिज्य - बानिज - बनिज - बनय्
ध्वजा - ध्वाज ध्वाँच - ध्वाँय्
थन रोगी व ल्वगि उथे खने दःबलय्
'रोग-त्वच' थय् खने माः वल । तर थथे
'रोग' या 'ग' छकलं 'च' जुयाः ल्वच जूवःगु
श्व अपवाद खः । अर्थात् थय् 'ग' या 'च'
जू वया च्वंगु नेपाल भाषाय् थथे गपायेसतं
खने मरु । उकिं श्वयात थन बांलाक वाला
स्वस्वं वया बलय् छगू शब्द सँय् (तिब्बती)
शब्द लुया वःगु दु । व खः 'हाजा' । श्व
'हाजा' सँय् शब्दया अर्थनं 'ल्वच-ल्वय्' हे
खः । उकिं श्व हाजा-हाजा-हजा-हच-
हच-ल्वच थथे खनेगु थन यक्वं पाछि जुउ ।
(संस्कृत रूजा नं दनि) खँज - खँच -
खँय् स्वये बलय् हे थन 'ज' व 'च' नापं
लाः । वथे हे थन 'ल्वज' या ल्वच-ल्वय्
जुउवल थथे खने । थुकथं 'रोग - त्वच'
यात व्वना फारसी खँवः लिसे नं स्वाःगु
दु । थथे-

वाज - (फा. वाज) वायूचा
भीगु भासय् 'स, च, ज' या 'य,
इ' जुइगु थथे इल्ल हे स्वये दु । श्व 'स, च,
ज' 'य' थथे जू वने धुंकूगु फुक रूपय् सयात
मखुनि । गथे 'फस' या 'फय्' जुये धुं कल
खः । तर 'सिमाहः फसं पुइकल, फसय्
सिमाहः बवल' आदि थासय् थन्याःगु 'स'
लुया वः नि । खजा थपि नं तनिथे तनिथे
च्वना वया च्वंगु दु । गुलिसियां म्हुतु श्व
गुबलें गुबलें थय् नं पिज्वये धुं कल 'धँसं
न्यात' मजुउसे 'धँयनं न्यात', 'घाँसय् कुतुं
वन' मजुउसे 'घाँयलय् कुतुं वन' आदि ।
अय्सां नेपाल भाषाया च्वज्यां यानाः थपिं
गाक्कं हे रक्षा जुयां च्वंगु दनि । खला
जीवित भाषा खः थन सकतांया
परिवर्तनशीलतां यानाः भाषाय् थथे परिवर्तन
जुयावना च्वनिगु अस्वाभाविक खँ मखु ।
तर लेखक व श्वयात अह याइपिसं श्वयात

भिङ्गु गति बांला.गु रूप अले संरक्षण मयायेमा: धयागु खँ मखु म्वतरया गति धायेवं हे द्राइभरया हा:ती अवश्य ख: । थथे 'स, च, ज' या हिलाय् 'य्' जुये धु कूसा 'स, च, ज' तुं लुया वइगु थाय् तृतीया, पंचमी व सप्तमी विभक्तिइ ख: । थमित पिबवया: खँपुइ छुना स्वये । थथे-

भास-भाय्, भीगु भाय् हे बांला:, भीगु भासं हे खल्हाये, भीगु भासय् यक्व क्रिया दु ।

आस-आय् आय् बुयां काय् बुइला, आसंघात, आसय् जक गुलि म्वाये ।

पास-पाँय्-पाँय्छुये, पासं क्यन, पासय् क्यन मास- माय् - माय्कँ नयेगु सा:, मासय् की दाल

हँस-हँय् - हँय् छम्हा न्यायेमाल, हँसं खँय् छवल

धँस-धँय् - धँय् नव:, धँसं साप न्यायेफु आमैस - आमै - आमैया चा, आमैसं वये पुलिस - पुहिनइ-कहनय् य:महि पुहिनइ जुल, पुहिनसं थयंक: वये ल्वच-ल्वय्-ल्वय् ग्यानापुम्हा सत्रु ख:, त:कैया ल्वचं सिये थाकुल आ: भ्वज-भ्वय् - भ्वय् वना च्वन, भ्वजं द्याका: लिहां वल

उपास-उपाय्-जिला उपाय् मच्चनेम्हा, जिला उपासं च्वने मखु ।

कपास कपाय्-कपाय् भचा न्याये माल, कपासय् सनेमते

च:रस-च:रय्-गथांमुग:चरय् थयंक: वल, च: रसं आमै मतुड

देश-देय् -ख्वपद्यय् छगू पुलां हे तिनि, दसय् छक: वनावय्

इस-ईइ (ई) दाजुया ई ज्वयेका च्वन, ईसं तसकं हे घा: लात

प्वतास-प्वताय्-प्वताय् बांलाक नचु मजुउ प्वतासय् की दाल

म्ह्याच म्हयाय्-मांबौया य:म्हम् म्हयाय् म्हयाचं मस्व:सा सुनां स्वइ म्यच-म्य (य्)

- खिचाया म्य (य्) सालुस्य च्वं, म्यचय् कइ वल खँच-खँय्-सँय् खाया खँय् चीगव:, खयंचं तिनि पिहां व: म्हा खा ग्वच-ग्वय्-पुलांगु ग्वय् माकुसे च्वं, इहिपा:या ग्वचं छु खँ कं

म्हाच-म्हाय्-यक्व खँ स:म्हा म्हाय्, म्हाचं वा पुलय् मह: नि

क्वँच - क्वय्- क्वँय् खने दयेक घा: जुल, क्वचय् दुने स्य:दु

सुपाच-सुपाय् - फसं सुपाय् पुइके हल, सुपाचं स:र्ग: त्व: पुल

फइस - फइ - बर्वाफइ ल्वाक्यया नितिं नं ख:, फैसं तसकं च्वयेय: नाच-नाय् नाय्या ला म्य वन, नाचं म्यय् स्यात (गवलें गवलें जक धा:)

फुकिज - फुकिइ - जिमि फुकिइत यक्व दु, फुकिजं मस्वसँ गा:ला ?

हानं थमित अभ्यासया लागि नं छुं

च्वये-

खँय् छव:म्हा म्हँय्-हँसं खँय् छवल

न्याइम्हा धँय् - धँसं न्यात

म्हानमरुगुहाय् - हासय् म्हिन मरु

हलचल यक्व दैव:गु भ्वद्यय्-भ्वद्यसय् यक्व हलचल दैवल

धूपव: दंगु फय्-फस धूपव: दन

यक्व दां फगू भ्वय् - भ्वजं यक्व दां फुत बांलाक आख: ब्वम्हा म्हायाय् - बांलाक म्हायाचं आख: ब्वन

थथे क्रियायात विशेषण दयेकानं श्व 'स, च, ज' - 'य्' यात म्हासिइकेगु व नुगलय् स्वथनेगु क्रम पायछि जुउ ।

'स, च, ज' या 'य्' थुकथं द:वया च्वंगु खँ खने धुसँलि थन न्हयस: या लिस: नं वइ । थन आपा: 'स' याहे 'य्' जुया च्वंगु दु । वरु आ:हानं मेगु न्हयस: वइ 'ज' या नं 'च' अले 'च' या नं 'स' जया:लि तिनि 'य्' ज्वीगु दुला कि छु ? छाय् धा:सा याय् - याचके, काय- काचके आदिया

छयलात स्वये दयानं (श्व छसु या च्वखँय् ब्वये धुनागु दु) थमिपाखें नं स ग्व: खनेदु । थथे दिये- दिसने-दिसँ, भाये - भासने-भासँ आदि । अथे हे भपिचकेया क्रमय् भपिचकल- भपिकलया रूपय् भोपिस्करया नं छयला दु । अथे हे च्वचकल- च्वय्कल - च्वकलया अर्थय् नं च्वस्कर (ल) या नं छयला दु । अनलि 'च' या 'स' खने दुगु थाय् थथे क्रिया जक मखु शब्दय् हे नं दु । दनि । थथे मचात- मचतया हिलाय् 'मस्त' बांलाक हे ज्यले धुंकूगु 'ज' यात 'च' खनेगु नं खयँज-खयँच दु । आदि । आ: थपिं थनया भाय्यागु खँ जुल । दोलखा भासय् थथे दु-भीथाय् ग्वाय्या पूर्वरूप ग्वाच दुसा थन (दोलखाय्) गोस दु । थुकथं 'ज, च' लुया व: । आदियानं 'स' जुइ धुंका: तिनि 'य्' खइ धायेगु थथे दसुत यक्वलय् व: ।

'दिये, भाये' क्रियाया आज्ञा अर्थय् दिव, भाव जक मजुउसे छाय् दिसँ, भासँ जुल ? श्वया लिस: 'फय्वल' हे 'फस वल' ख: 'हँय् हाल' हे 'हँस हाल ख:' । श्वथें हे अर्थात फय्-फस, हँय्-हँस थें हे दिय-दिसँ, भाय- भासँ ख: । आज्ञा अर्थक स्व: हँ, या हँ या पूर्व रूप सोहुने, साहुने ख: । श्वहे सोहुने, याहुने थें हे भासँ, दिसँ स आज्ञा अर्थय् 'ने' प्रत्यय जुया: दिसने-भासने जुल । श्व पुलां न्वचुइ ल्यं दनि । श्वथें हे जुसने नं दु । थौं श्वहे 'ने' तना वया: अनुनासिक न्वचु छगू श्व हे भास दिस या 'स' याके च्वंवया: भासँ दिसँ जुल च्वनेया च्वँ कनेया कँ धाये थें । तर मेथाय् आज्ञा अर्थय् धाये-धाव-धा, कार्य-काव-का, नये-नव-न थथे हे जक दु । दिये - दिव-दि, काये - काव-का या न्वचुस थौं बांलाक हे च्वय् ब्वया थें भासँ, दिसँ जुल । थुकिं आ: सिये दत-नये, काये, स्वये, श्व तय 'य', 'स....' खने दत । च्वय् ब्वये धुंगु खँ छक: हानं हये । थमित दसु काये - काचके, याये-याच के,

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

भपिकल भोपिस्कर । 'य' गणया क्रियातय् के 'य' यात 'स...' खनेफुगु दसुत थपि नं खत । 'च' या 'स' जूगु हानं स्वये । ख्वाँच - ख्वाँय्या स्त्रीलिंग खुसि खने दःबलय् थननं 'च' या स ज्वी धुंकूगु प्रत्यक्ष दु । अर्थात् ख्वाँच - खुचि-खुसि खः । अथवा ख्वाच-ख्वास- खुसि थथे अवस्य खः । हानं 'ज' या 'स' जूथें या खँग्वः नं थथे स्वयेदनि । ख्वपय् राज कुल - लाय्कुलि जक लुमंकां मगाः । छाया धाःसा थन लास्कु ध्वाखाया छ्याला आःतकनं दनि । खला श्वया नं किंवदन्ति खँ दु--लासुखू हिलीगु ध्वाखा जूगुलि 'लास्कुध्वाखा धाःगु' धापू खँ श्व भच्चा स्वस्थ जू मताया । हानं थन लास्कुखौमा नं दनि । श्वयात नं आः लासुखू हिलीगु खौमा धायेला ? धायें श्व लास्कु ध्वाखा, लास्कु खौमाया पूर्व रूप राज कुल ध्वाखा राजकुल खौमा हे खने छि । अर्थात् श्वहे प्रमाण सिद्ध जू वः । उकिं थथे 'ज' यानं 'स' जुयालि तिनिया हे । श्व 'य' खः । उकिं प्रत्येक 'स, च, ज', 'य' या पूर्व रूप 'स' यात ल्वःमंके मजिउ ।

'य' यात व्वनेबलय् नेपाल भाषा खँग्वलय् 'य' खनेवं हे श्वया न्हयः 'स...' गथें नं गुकथनं दुला धकाः लुमनेगु अल्लि चाये मजिउ । 'य' धायेवं 'य-इ' यातनं लुमने माः । थुकथं आः ल्याखय् छक : नं स्वः वने । भिगू आदि त्वःताः निइगू, सुइगु, डयूगू आदिस थन 'य- इ' गय् वल ? धाथें थमिनं 'स...' दुला ? थन थय् न्हयसः लुइगु जुल । श्वया लिसः थुकथं लुइका स्वये । भिगूया भिया छगू मेगु रूप 'जि' नं खः (प्रयोग जिमनेदो नेपालया) श्वहे जिया 'ज' खने आः । अथवा भि-जि न्हयागु हे धाःसां नं थुकिइ माआखः 'इ' हे खः नि । श्व भिगु या पलिसा साँधः स्वःसा थननं साँधः या 'स' दत । श्व भि-जि-ज अथवा साँध-स हे १० या संकेत खत । अले

'नि' या अर्थ ल्याखय् वयाः २ जुल । थुकथं निभि-निजि- निजगू, निइगू सिद्ध जुल । साँध या 'स' काःसां निसगू निइगू थुकथं नं त्याजित । अर्थात् थय् धायेगु हे २x१० = २० खः । अथय हे (स्वँ) सुभि-सुजि - सुजगू, सुइगू ३x१० = ३०, पिकि-पिजि- पिजगू(४x१०=४०) पिइगू, (डा) डभि - डजि - डजगू (५x१० = ५०) डयूगू खत । श्व कथं हे खुइगू, ह्यगू इत्यादि लुमने । साँध या 'स' तये बलयनं थपि फुकं थथे हे पायछि जुइ ।

'छि'सं छु, धयादियागु' श्व वाक्यस 'स' गनं वल ? थन नं छिस्कल या हे 'स' लुमने जिउ । (श्व हरेक कारकय् धया थें खनेदु । उकिं श्व कारक विभक्तिया रूप परिचित जुउ) छिस्कल या 'कल' लिकया वनाः 'स' ल्यंदनिगु थौया रूपय् श्वहे छिसं व भ्नीसं निथाय् ल्यं दनि । वसकलया व श्वस्कलया 'कल' तनाः वसं व श्वसं, थपिं, थौया छ्याला ज्यलाय् खन्य मन्त । अथयहे जिस्कल जिसं नं । हापाया न्वचुइ 'वस' व 'श्वस' ज्यले धुपि खः धयागु अभिलेख व थ्यासफू आदि तय्सं कना च्वंगु दु । जिस्कल- जिसं नं गथय थौया छ्यालाय् खने मन्त खः श्व हाननं वयेत नं थाक्ये धुंकूगु न्वचु खः ।

'स' या 'य' जुइगु नियम कथं छि 'वस्कल - वय्कः, श्वस्कल-ध्वय्कः खःसां छिस्कल - छीकः जिस्कल - जीकः जुयेमाः खःसां थथे छीकः जीक मजइ धुंकल । अर्थात् थनया 'स' या 'य' दुगुहे जक लुमंके माल । अर्थात् श्व स-य् थुथाय् तने धुंकल । सुयां न्वचुइ मवये धुंकूगु वैयाकरण जुयाः थथे 'य' तँसे छीकः जीकः च्वये मजिल । श्व 'य' लोप जुइ धुंकूसैलि छिकः जिकः हे पाछि जुल ।

'भ्नी' जक धाये बलय् श्व 'भ्नी' दीर्घ गय् जुल ? अर्थात् भ्नीगु भाषाय् अर्थे

दीर्घ छगः हे खने थाकू । 'भ्नीसं' याहे 'स' या पलिसाय् वःगु 'य- इ' च्वनाहे श्व 'की' दीर्घ जुलला ? श्व खँ मखुत । अर्थात् थननं 'स' या 'य-इ' न्वचुइ ल्यना च्वनेमफुगु सियेदु । छाया धाःसा श्व 'स-य-इ' या प्रभावं दीर्घ जूसा 'भ्नी' जक दीर्घ मजुउसे भ्नीसं या 'भ्नी' नं दीर्घ गय् जुल ? अर्थात् थन 'भ्नीसं' लय् 'स' विद्यमान दनि । श्व भ्नी दीर्घ जूगु मेकथं हे । श्वया पूर्व रूप भ्नेजि - भिजि खः । आः थथे निगलं छगः जुयाः हे 'भ्नी' थथे दीर्घ जूगु खः । मखुसा 'स' या दीर्घ जूगु खःसा थननं लुमंका स्वये जिउनि । श्वया पूर्व रूप भिजि खःसा भ्नीसं-स' या 'स-य- इ' जुइगु कथं भिजिइ- भिजी हे पायछि जुयेमाः । तर भिजि हे जक पाछि खनेदु । थननं 'स-य-इ' दयानं तनावने धुंकल धकाः लुमनेगु पाछि जुइ ।

'छि- छिकपि' याके थथे 'क' गनं वल ? छाया धाःसा थथे बहुवचनय् 'क' वइगु थाय् गनं हे नं मरु । थथे अपिं थपिं मेपिं आदि । जि स्वये श्व 'क' 'छिस्कलपि' या हिला व कय्कुनाया रूप हे श्व छिकापि खः । खला 'जि' या जिपिं जुउ थें छिया छिपिं जुयेमाःगु खः । अय्सां श्व छिपियात 'छ' या छपि या अर्थय् वने धुकल । वरु थन श्व छपिं हे प्रयोग खने मरु । श्व 'छ' या बहुवचनय् 'छपिं' जुयेफुगु लँ दयानं यँय् थथे बांलाक प्रयोग दयेमफुसे 'छ' - छिपिं जूसा तर ख्वपय् 'छ' या बहुवचन छपुं हे खः । बहुवचनय् यँय् 'पिं' वइथाय् ख्वपय् 'पु' न्हयाथासं वया च्वंगु दु । हानं थुकथं 'छि' या बहुवचन छिपुं जुयेमाःथाय् धाःसा ख्वपयनं 'छिकपु' दु । 'छ' या बहुवचन छिपिं जूगुलिं हे 'छि' या बहुवचन छिस्कलपि छिकपिं जुउवने माल । आः थुमिगु रूपयात थुकथं (छिस्कर-ल) म्हासिके बलय् 'छिसकल' या 'कल' तनाः 'स' जक खनेसा छिसं, भ्नीसं तय्त् खने । 'स' तनाः कल

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

(कः) यात जक खन्यसा छिकः जिकः भीकः आदि यात खने । 'स' व 'कल-ल' तनाः 'क' छगः जकयात खनेसा श्व 'छिकपि' यात स्वये ।

वसकल- श्वसकलया 'व' व 'श्व' लिकाये बलय 'सकल' बाकि जुइ । श्व संस्कृत भासय् यक्व अर्थय् वइगु 'सकल' या हे श्व 'सकल' खःला ? धाथें भीगु भासय् थन्यागु खँवः काचाक लुमने गु मेगु खँवः नं माः छिचा दु । थथे सकलें, सकभनं, सकसित, सकथास, इत्यादि । खः थपि स्वतले श्व सकल संस्कृत याके हे दुहां वःगु खः धायेतनं ज्या छिउँ वःथें चवन । तर थुलिखं जक भी लुदने मगाः नि । छाय् धाःसा थथे 'सकल' या 'स' थें न्याःगु खँवःया न्ह्यःने लाःगु 'स' र्वः यात न्ह्यःने या खँवःया प्रभावं 'य' जुये फःगु मेथाय् दये थाक्या च्वंगु दु । अर्थात् वसकल - वय्कः, श्वसकल- श्वय्कः थनहे जक खनेदु । अनंलि छिसं, भीसं, वस, श्वस आदिया 'स' संस्कृत सकलया हे 'स' छगः जक ल्यनाया रूप खः धायेत नं थन शंका समाधान मजुउ । जबकि थन वसकल श्वसकल धाये थें हे वसपोल, श्वसपोल नं दु । (थन छलपोल नं छसपोलया हिला रूप खयेफु) आः थन 'सकल' याहे 'स' खःसा थमितनं वसकलपोल श्व सकलपोल कथं खन्य फयेके

मानि । नत्र श्व संस्कृत 'सकल' या 'स' छितिं हे मखुत । अथेनं श्व 'स' यात म्हासियेकेत तसकं हे थाकुनि ।

वसकलया वय्कः, श्वसकलया श्वय्कः जुये धुंकू थें वसपोल श्वसपोल या वय्पो (प्वः), श्वय्पो (प्वः) जुये मफुनि । अर्थात् थौया न्वचुइ श्व 'स' या 'य' जुये मफुनि । अध्यनं छगू क्रम दयाविये धुंकूगुलि कहनय् वय्प्वः श्वय्प्वः जुयेफइ कथंया धाःसा थपि खःनि । थपि फुक जनताया न्वचुतय् छ्यला-ज्यलाय् निर्भर जुइ ।

श्व खँ वसकल, श्वसकलतय्गु पदखण्ड व सकल, श्व-सकल थुकथं मजुउसे व-स-कल, श्व-स- कल याहे वसकल श्वसकल खयेफु धयागु खँया सन्दर्भ ज्वना वया च्वना । यदि श्व संस्कृत सकल मखुसा भीगु भाषा कथं म्हासियेतनं थन अःपुगु खँ मखुनि । अर्थात् थन 'स' छगः लिकाये बलय 'कल' यानं अर्थ दयेमाः व प्रयोग नं । थुकथं नं थन मालेगु अनुकूलगु जुइ ।

शब्दय् 'कल' भीगु भाषाय् थथे खनेदु । (छक्वल) छकल निकल, स्वकल गर्नथय् खने दुसा छ्याकल (छ्याकः) हाकल (हाकः) काकल (काकः) आदि । अनंलि क्रियापाखे प्रेरणार्थकय् थथे दु- याके-याकल, स्वके-स्वकल, इंके-इंकल आदि । वसकल थें वसपोल, श्वसकल थें श्वसपोल दुथें थथें

'कल' नापं अर्थात् 'कल' याथें हे अर्थ ज्वनाः थथे पोल वया च्वंगु मेथासय् नं दु । थथे 'म्हिन स्वकल मोल ल्हुया' जुयां चाःथाय् 'म्हिन स्वपोल मोल ल्हुया' तय् नं प्रयोग खना । थुकथं 'कल' व 'पोल' प्रयोग व अर्थ ऊलाःगु स्वये दया च्वंगु दु । तर संस्कृतय् सकल व सपोल प्रयोग व अर्थ ऊलाःगु गनं मरु । उकिं सपो-वसपोल नेपाल भाषाया खः थें सकल-वसकल श्वनं आः नेपाल भाषाया हे गय् मखइ ? जवकि छिसं भीसं आदिया (विभक्तिया रूपय् खन्य दःवयाच्वंगु) 'स' र्वःत स्वये दनि ।

ख्वप नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाया कार्यालय

ब्यासी, स्वप

ख्वप नगरपालिकां अडियो नोटिस सेवा हचिकगुलिं नगरपालिकायागु सूचं व ज्या भ्वः क्वय् च्वयतःगु नम्बरखय् डायल यड् न्यने फैगु खाँ फुक्कंसिता ब्याक च्वडा ।

Audio Notice Number:

१६१८०१६६१००९६

इनाप

ख्वप नगरपालिका पाखं पिथाड च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु च्वसु त बियो ग्वाहली याड दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याड पारिश्रमिक बियगु खाँ ख्वप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक च्वडा ।

सम्पादक
ख्वप पौ

ककाजुयागु बारखं

छगू देशे छम्ह गरीब जूसां ज्या याता नय मं मदुम्ह मन छम्ह दु । वं कलातं जक कमाय् याकाः नया न्हिछयाता चवनीगु उकिं कलाम्हं बराबर वयात ध्याचू न्यंकीगु । “मिजं जुयाः आमथे लुकुथुकु चवना जुइ मछानं मजूला ?” धका कलाम्हं वयात बराबर का का याइगु । छन्हु सापहे धासेलि वं कलाः म्हेस्यात धाल, ‘ए मिसा ! छन्त माक्क जिं छन्हू हे कमाय्याना हयाबी । छँ छाय धन्दाकया जुयागु ? छाय छं काना जुयागु ? छन्हु जि गाकहे कमाय्याना हये’ उलि धया व मनू अनं सरासर छँ प्यहाँवल । पिहाँ वया कथं “लाकां भ्वाथः जुयाचवन लाकां छकःनिं सुइके बिइमाल” धका अनतुं च्वंम्ह सार्किया पसले वनाः लाकां सुइके बिल । लाकां सूई सिधयेव सार्कि - “छतका दां ज्याला लगय जुल” धाल । वं “ज्यू हूँ न्हे मरीकःमिया पसले का ! जिं धयाबी” धका धाल । सार्कि- “मखु भाजु ! वं विइला मबिइला म्हे स्पूम्ह मखु” धका धाल । व चंखे मनुखं “जि नापं बा जिं धयाबी” धका व सार्कि दनावे न्हयः हे थः काचा काचा बना मरीकःमियाके १ तकाया मरिकाया थुकिया दां व सार्कियाके क्याबी जिं धया तयागु दु” धका धया तल । सार्कि अन पसले थ्यंकःवयेव व चंखें मरीकःमि दाजुयाके “खला, १ तका दां विइमागु मखुला ?” धका न्यन । मरिकाःमि दाजु थः काय् मानिगु १ तका दां धाःगु ज्वी धका “खः खः बिइ मानिगु खः “धका धाल । उलि धायेव सार्किया. “जितः बी मानी धाःगु मखा- ज्वी” धका चवन ।

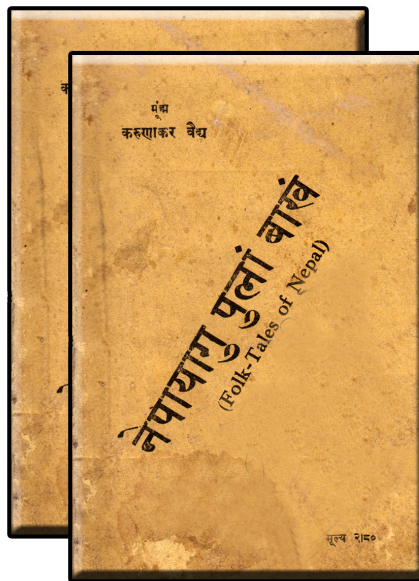
व चंखे मनू सरासर अनं ववं ववं छथाय् लोहँ हिति “ध्वब्यात छखलः मचातः मिस्त मुंका वसः हिया च्वंथाय थ्यन ।

अन थ्यनेव चंखे दाजु अन हितियाथाय् वार्डसे च्वंगु ख्यः चाय्तुं चवना ध्वब्यातय् मस्तय्सं खंकेथें याताः मरिप्वः फेना फेना पेडा, बम्बईसन लवँक्वः अनरसा इत्यादि पकापक नया- क्यन । अन म्हिताच्चपिं मस्तेजा बम्बाइसन, हलुवासन नःगु खंबले ई घुतु घुतु वना- “जिमितनं कयाब्यु” धका वसः हिया- च्वपिं मां बौपिन्ति पिरे याता हाय्कः वन । मां बौपिनि धाःसा ज्या दिइमालिगु जुया व चंखे दाजुयात ‘अय् दाजु ! जिमि मचातसें सापहे पिरेयात मरि छता नित्ता जूसां बियादिसँ माःगु दाँनं विये’ धका धाल । व चंखे दाजु

‘जि हेला नये मखंम्ह । हुं कन पूःचोपाखे मरि धमाधम दान बिया च्वंगु दान कया हयागु छिमित गनं विइगु । बरु छिमितनं माःसा भट्ट का हूँ ! धका धाल । अथे जूसा जिमिगु वसः पलख स्वयादिसँ ! जिपिं दान कया तुरन्त हे वे । मज्यूला ?’ धका ध्वब्यातय्सं धाल । व दाजु “आमथे जूसाः वसः पाना थकागु मखु, भिंभिंगु वसः जक छखे प्वः च्यु, मभिंगु मभिंगु जक छगहे प्वले तया वसः निप्वलं जिथाय् न्हयः ने तया थकि, हाकनं जिला ताउत पिया चवने मलाः छिपि याकनं मवःसा वस : थनतुं वाना वने’ धका खँ तल । ध्वब्या तय्सं ‘ज्यू, ज्यू धका निप्वः चिना वयाथाय न्ह्यानेतुं तया मरि दान काय्गु धका आशा याता सकलय् दुरु- रुं पुचोपाखे ठ्वांवन ।

थुखे चंखे दाजुया ला ध्वन्यात जक खन मदयवं भिंगु वसः प्वः छप्वलं ज्वना अनं कुलेलम ठोकेयाना वन । ववं ववं छथाय् जङ्गले थ्यंकः वन । जङ्गले थ्यंसेलि व चंखेदाजु- ला वसः छता छता याता फुक्कंदे छमा तःमागु सिमाय् खाया थः सिमाया के हाय म्हुतुं सुलु पुर्प धमाधम तिन छगोलं लः बिया चुंचवन वहे जङ्गलयागु लँपु जुकाः महाजन छम्ह नं खेप वना लिहाँवःगु पाखय् लाना चवन । व महाजन छक : आताहाँ चवन । चंखे- दाजुं तीने लः हयाः धमाधम प्वंका च्वंगु व सिंमाय् खासा खासागु वसः खायातःगु वं स्वया चवन । अले क्याके ‘ए दाजु । आमकन छाय् लः बिया च्वनागु ?’ धका न्यन । चंखे दाजु साप हे लिम-लाःम्ह थें याता खंक खंक नं. छु न्यना दियागु ? बरु माःगु थःगु लँ लिना भासँ’ धका धाल महाजन- ‘मखु दाजु आम सिमाय् छु वसः हे मैगुलाकि गथे ?

धका धाल । चंखे दाजु ‘हूँ च्वे स्वया दिसँ । अथे जुयाला लः बिया चवना च्वनागु’ धकाः धाल । महाजन ‘आम सिमा जितः मिइगु मन दुसा मिया थकि जिं न्याना काये । गुलि दां मागु खः धाः । धका न्यन । ‘स्वस्व- खंक नं लं सैगु सिमा मिया, अथेनं म्वालका, निदोसाई दां व्यूसा मिया थके । थुकी सया च्वंगु बांबालागु : लंजा जि खाना यंके ज्यूला ? धका चंखे दाजु धाल महाजन थःगु मती वसः हे सैगु सिमा दसेली छु धका खँ लुइका वं धाको हे दां निनाबिया बांबालागु वसः जक वहेतं खाके बिया छवत । महाजन वहे तीनकया धमाधम सिमा चाह्य हयं लः विया चवन । बराबर मेगु वसः नं सःलाकि धका च्वे स्वय्गु याता चवन ।

व चंखेदाजु ला निदोसाइ दां ज्वना सरासर वन ववं ववं हाकनं छगू वन जङ्गल थ्यंभले वं छम्ह भालु नापलात । व चंखे दाजु व भालुयात खिपतं क्यंका लानाः भालुयागु प्यने मज्यू मज्यू दां दुछोया सिमां चाः चाः हीकातल । भालुया भाडा चवने तांजुया च्वंगुलिं प्यने कोचे याना तःगु दां छतका नितका याना फुट्ट फुट्ट प्यहां वैचवन । थुगु हे बखते छम्ह पर देशं ल्यहां क्या च्वंम्ह महाजन वहे लँपु जुका वया च्वंगु जुल । व महाजन पलख त्वल्हे जुया भालु चाः चाः हीका तःगु व हाकनं प्यनं दां फुट्ट फुट्ट याना १-२ तका प्यहां वै च्वंगु खन । गजब जुया वं “आम भालुयात छु याना तयागु” धका न्यन चंखे दाजु न्हापाय् हे “खंक खंक नं छु न्यना दियागु ? बरु थःगु लँ स्वया भासँ” धका धाल । महाजन “आम भालु ला दां फाइम्ह थें च्वंगुलिं गुलि मूवंम्ह खः धा जिं न्याना काय्” धका धाल । चंखे दाजु “स्वस्वखंक नं ध्यवा खिफाइम्हा भालु मीला, अयनं म्वालका, छिं सापहे जीद्दि या गुलि जिं ४ दोसाई दामं मिया थके । थवं फाना तय् धुंकूगु सः बसः दां जिहे मुना यंके । मेगु छितः हे जुल” धका धाल । महाजन ४ दो दाँ निना “आ छु धन्दा ध्यवा खिफाइम्ह भालुहे दत्त” धका भालु थः मं कया ध्यवा फाकेत हाकनं सिमा चाःचाः हीकल ।

चंखे दाजु जम्मा खुदो दां ज्वना व थासं नं सरासर वन व ववं छथाय् देशे थ्यंकल । अन व दाजुं चाह्यू वंभले अनयाम्ह जुजु भाइ भारदार नाप नापं छगू तःधंगु खायले जू म्हिता च्वंगु खन । व चंखे दाजुं थः मं ज्वना वयागु भिभिंगु वसः पिकया खूब कसे जुया थौं छौं कथं तिया वहे खायले बना दो बंदो दां च्याखापाना म्हितल व खना अनयाम्ह जुजु नापं दंग जुया “थव जा धनिम्ह तःधंम्ह हे मनु ज्वी” धका वैत नं थः नापं फेतुकल । “छंगु ना छु ?” धका जुजु न्यंभले व दाजुं “जिगु नां ककाजु खः” धका धाल । जुजुं नं बराबर हे “ककाजु का व्हाय जिल्ला” धका नाहे कया सःतीगु जुयाचवन ।

थुखे व चंखेदाजुं त्वःता थःकूपिं सार्किं व मरिक्कः मिया छतका दांया खँय् खूब हे ल्वापु जुल । सार्किं फक्क सार्किं जितः धका छतका छं बीमागु धाइगु मरिक्कःमिं फक्क मरिक्कःमिं जितः धका छं छतका दां बीमाःगु धाइगु आखिरे इपिं निम्हेसिनं नं भीत ला अवश्य नं भ्रगःलाय याना थकल आ भी ल्वाना जुयां छु याय ? व थगुवायात हे माःवनेगु वयात खनेवं बाकि तय्गु हे मखुत धका सल्लाह याना इमिसं माःवन । मामां मामां इपिं वहे लोहँ हितियाथाय् थ्यंभले ध्वोव्यात छखलं “आः छु याय् आ छु याय् जुजु यागु वसः समेतं हे लात जुजुं जक बाकि तैला” धका कपा तिया ख्वया च्वंगु खन । इमिसं “ए दाजुपिं । छाय ख्वया च्वनागु धका धाबले ध्वब्यातेसं व थक्कुवा वया मरि दान बिया च्वंगु दु का हँ धका धागु निसें इमिगु वसःपौ ब्वाकूगु तकं फुक खँ कँसँलि इमिसं “ठीक खः

जिमित नं थ्वहे मनून थथेयाना ठगे याना वंगु” धका खँ कन । ‘का नु भी थथे च्वना छु याय, वैत मा वने, खनेवं वैत बाकी तेगु मखु” धका धया इपिं स्वम्हं अनं ववं ववं वहे जङ्गले थ्यन गनजा व भ्वाथः भिथःगु वसः छता नित बाकी दनिगु सिमाय् ४-५ न्हु निसें महाजनया लःब्युच्यू कायलजुया च्वने धुंकल । इपिं अन ध्यनेवं ध्वब्या दाजुं च्वे ध्यंक सोबले थमं हीका तयागु वस ४-५ ता खना आम छु याना दियागु थव वसः थन गथे वल धका न्यन महाजनं नं वस सैगु सिमा धका व ठगं मिया थकूगु निसें व्याक्क खँ कन इमिसं जिमित नं थगेयाना चोत्यंक लाना वल, आ थथे च्वनां छु याय् वैत मावनेगु खनेवं बाकि तेगुमखु धका सल्लाह याना इपिं प्यम्हं मिलयजुया माः ववं हाकनं वहे जङ्गले थ्यन - गनजा व महाजनया ध्यवा फाकेगु धका ४-५ न्हु निसें व भालुयात सिमा चाचाःहीकाचवन । इपिं अन थ्यसँलि “आम भालुयात छाय् अथे चाः चाःहीका च्वनागु” धका महाजन याके न्यना स्वत । महाजनं नं “खः छम्ह मनून ध्यवा फाइम्ह धका थव भालु मिया थकूगु ४-५ तका ति फात अनकि जा ध्यवा छगः नं फागु मखु जि ला कायल हे जुल” धका धाल । इमिसं नं छितः नं भ्रगः लाय् धुंकल, जिमित नं वहे ठगं थथे याना लाना थकल धका वृतान्त खँ कसँकि इपिं सकसिनं वहे मनूयात मा वनेगु वैत अथें तोतेगु मखु धका निश्चय याना इपिं सकलें मिलेजुया मामां ववं वहे देशे थ्यन गन जा व चंखेदाजु अन जुजुपिं नापं च्वना खाय्ले म्हिताचवन ।

इपिं सकसिनं न्हापां तोल्हे जुया खला मखुला धका दोमन याना व चंखे दाजुयात स्वयाचवन । ध्वब्या दाजु थ्वहे पक्का ठग खः वं फिना तःगु वसःजा फुकं हे जिं हीत धका हयातयागु हे जक थ्वैत ज्वंवनेगु धका धाल । मेपिसं आसे, आसे, ख्वा जा वथेंहे च्वं अयनं मखुम्ह लात धाय्व भीत हे मखुथे ज्वी” धका स्वया चवन । व चंखेदाजुं इपिं वःगु तापाकहे खन । मखंछु याना व म्हिता चवन । इमिसं अथेहे खःला मखुला धका स्वया च्वंभले लाक जुजु चंखेदाजुयात “ए ककाजु ! व्हाय जिलला ?” धाल थथे धागु ताय्वं इपिला जुजुं हे ककाजु धाम्ह मनु नं भीसं धइम्ह मनु खइला, थबला मखु खनी, भीसं ज्वने लागु जूसा छु जुइ ?” धका धाधां ग्याना सकलें भागाभाग जुल ।

चंखे दाजुं ध्यवा नं च्यादो दां मुंके धुंकूगुलिं जुजुयाके आ म्हाल धका बिदा कया सरासर छें लिहाँ वल । थःगु छें वया कला म्हेसित गा छपुनिं छाय् हकि धया दां फुक्क प्वंका बिल । कलाम्हेसिनं “थव दां छं गन कया हयागु धाधां कुत्तुकुला न्यना जुल । ककाजुं “ न्ह्याथे याना हःसां छन्त छाय् माल” धका न्हिला धाल । कलाम्ह नं दंग जुया चवन ।

उलिंचिया बाखं थुलिं...

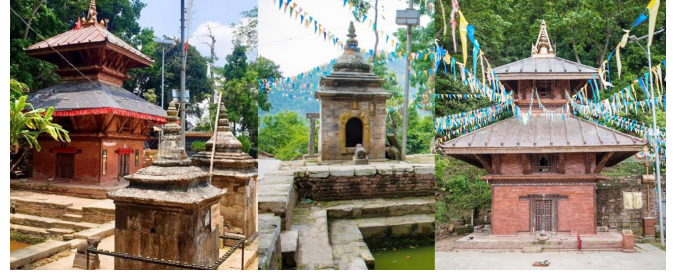
नेवः समाजय् शिवया महिमा

आशा कुमार चिकंब्जार

‘शैव’ धर्मया लिधंसाय न्ह्याडः च्वंगु नेवः समाजय हिन्दु परम्पराया लाँपु ज्वडः देवादि देवः महादेवयाता दकलय न्हःपां प्रणाम याइगु चलन अः तक ल्यं दःनि । पशुपति महाद्योता दकलय पुलांम्हा वा थः थमं हे सृष्टि जुम्हा आराध्य देवः काथं हिन्दू तयसं कायो च्वंगु दः । नपां तुरन्त लयताइम्हा आशुतोष महाद्यो धायो नं भावभक्ति याडः वगु खानय दः । माघ महिनाया स्वस्थानी बाखं दुनय नं अति श्रद्धायाडः महाद्योया पूजा आज्ञा याडः तस्कं श्रद्धा यागुलिं महाद्योया अपलं महिमा दःगुर्खां सिय दः ।

स्वनिगलय आखः ब्वंकय्ता दकलय न्हःपां ॐ नमो शिवायः ‘धायो महाद्योता हे भागी याडः तःगु खाँ खं नं देवादिदेवः महादेवया महिमा च्व जः धाय्गु सियदः । वनं लिपातिनी ‘नमो वागीश्वराय’ धायो सरस्वती माजुता भाग्यायाडः अक्षरारम्भ अथे धाय् आखः ब्वनय्गु वा ब्वंकय्गु याई । उकिं सियदः महाद्यो ज्ञानया खानी, सृष्टिया मुहान काथं कायो वगु दः । उकिं हे कवि माधव प्रसाद घिमिरे धायो द्यूगु जुई ‘शिवले यहीं पायथे सृष्टिको पहिलो विहान ।’ अथे धाय् शिखरेशिखरया देश नेपाल, हिमश्रृंखला च्वाप्व गुँ या तः तः जःगु पर्वतया देश थ्व नेपालय, शिवया बास जुइगु खाँ थीथी धार्मिक ग्रन्थय न्हिथाडः तःगु दः । अलय शिवरात्री अथेधाय् शिलाचहे खुनुं महाद्यो चाह्यू वैगु चा धायो चच्छि जाग्रां च्वडः शिलाचा छ्वयकः धुनी जगय याडः च्वनय फःसा पापं मुक्त जुयो तरय् जुइगु धायो

तः काथं भिंगु लाँपु ज्वडः भिंगु खाँगवः म्ह्यो हज्यायबलय तस्कं थाकुइगु, गुकिता च्यूता मतसं थाकु अःपुया पर्वाह मयासं पला छिसा आजुइ थ्यनि धाय्गु मूल मन्त्र खः । उकिं स्वस्थानीया छपु बाखं तस्कं लोकंहवाडः उगु इलय नं कानय्गुया ।

स्वस्थानी दुनयया उगु बाखंखय् छम्हा व्याधा (सिकारी) न्ह्याब्लें जङ्गलय वाडः धनु बानं जङ्गली पशूत स्याड थः परिवारता नकिगु जुयो च्वना । छन्हू सिकारी छम्हा हे सिकार याय् मफूत । वया मन आकुल व्याकुल जुल । अः छँ मचाखाचात पित्याडः छ्वयो च्वन ज्वी । जहानम्हा सिकारयाडः ज्वडः वलकिं ज्वरय् याडः नकय् धायो लाँ स्वयो च्वन ज्वी । थमनं धःसा सिकार याय् हे मफया नि धायो चिन्ता कायो च्वंगु इलय् छम्हा मचाबुम्हा माँ चलाँ नाः त्वनाय्गु पुखु मँ जूजुं आना थ्यंकः वल । ओहो अजिङ्गरया आहारा दैवं पुरय् याडः बिई धाय्थें सिकारी लयता यो व माँ चलाँता धनुसं कय्के तान । व सिकारी थःता कय्के तांगु माँचलां खां सेलिं थः छुं काथं हे सिकारीया लाहातं बचय जुयो वानय मफैगु खाडः सिकारीया हःनय वयो बिल्लि याडः धाल । हे सिकारी, हे दयावान । जि मचाबुम्हा माँ चलाँ खः । जि मचात तापाक्क थासय दः नि । थौं छिं जिता स्यात धःसा व मचात बिचल्ली जुयो सी । उकिं थौं चच्छि जिता त्वःतः बियो दिसँ । जि मचातय्ता दुरु त्वंकः कन्हे छिम्हा सिकार जू वय धाल । सिकारी थ्व छंगु बिसे वानय्गु चाल जक खः । सुं प्राणी अथें सीय दक वैला ? जिं छंता त्वःतय मखु धःसेलिं माँ चलां सत्य बचन ल्हाडः सत्य सत्य वय धासेलिं सिकारीया मनय नं छुं भाति दया जायो वल । वं माँ चलाँता कःसा कन्हे धात्थें वासा । जि थौं चच्छि थाना हे जङ्गलय बास च्वडः पिडः च्वनय् धःसेलिं चलाँ थःगु लाँ लिइयो वान ।

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

व्याधा धःसा छमा सिमा गयो चवय चवडः चवन । वाता चान्हयँ चिकुयो स्यू स्यू हाय्कः बिल । अलय सिमाया हः कुतिकुतियाडः स्यू स्यू हाल चच्छि फुकल । संजोग उगु सिमा बेलमा जुयो चवना । बेलपत्र कुतिकुतियाडः क्वफवाडः चवंगु वहे सिमा क्वय छगः शिवलिङ्ग नं दयो चवंगु जुयो चवना । अलय चच्छि स्यू स्यू हःगु शिवशिव धः गुथें महाद्यो वं तायकः थः ताः योग, बेलपत्र छःगुलिं महाद्यो वं वयागु फुकक पाप मोचन याडः बिल ।

कन्हे सुथाय जुयवं मचाखाचाता थः वचन वद्ध जुयो वयागु अः बचं काथं थः व ब्याधाया लाहातं सीयता वानय ताडागु खाँ मचातय्ता कांसेलिं थः मांयाता स्यू हँ दक सु मचा खाचां धाय् फै ? उकिं अपुं नं थः मां नपां तुं वहे ब्याधाया हःनय् थयंकः वल । अलय व मचातय्सं थः मांयाता स्याय् हँ थः तानिं स्यो धायो पालंपः हनय् वयो ब्याधाता धायो चवन । ब्याधा व खाडः अजु चल । छखय् बचन वद्धम्हा माँचलाँ मेदखय् मातृत्वया दसु मचातय्गु त्याग स्वस्वं पापं मुक्त जूम्हा ब्याधाया मनय् ज्ञानया मता च्यात । अलय व ब्याधायाता व माँचलां धाल- हे ब्याधा ! छं याडागु पाप छं मचाखाचां अलय छंम्हा जाहान परिवारं इडः काइला ? छक न्यडः वा धःसेलिं श्व खाँ यां धात्थेंगु खाँ खः धाय्गु मतिं ब्याधा छँ न्यो वान । छँ या जः पिसं छिं न्ह्याथय् याडः ज्यूगु मज्यूगु कर्म याडः हसां उकिया पाप जिमिसं इडः कायमखु । व फुकक छिं हे कुबियो दिसँ धाय्गु लिसलं व हकनं वहे जङ्गलय् वयो थःगु धनुवान् त्वःथुलः अःनिसें जिं सुयायगुं हे सिकार याय् मखुत धाय्गु बाचा याडः चलाँचातय्ता जीवनदान बियो थःगु धनु फुकक त्वथुलः वां छवयो छँ ल्याहाँ वगु बाखं दः । उगु बाखंया महिमा दुनय् छगू शिक्षा धःसा अवश्य नं दः । श्व लोकबाखं न्यँ कँ बाखं खः ।

असम्भव खाँयाता सम्भव काथं कायो न्यनय फःसा लोकबाखंया सबः काय् फै । सत्य बचं जीवनया तः हांगू धर्म खः । उकिता न्ह्यागु कर्मयाड नं पूर्वाकय्मः धाय्गु छगू स्थल्लागु शिक्षा उकि दुनय दः । अथेनं अः चुनावया इलय घोषणापत्र काथं बचं ब्यगु किसीया क्यनय्गु वाँ थें जक जूयो जनतां न्यडः वगु पशुया सत्यताति हे शासक दलया नेतातय्कें मरुगु अनुभव जनतां याडः वगु दः । नपां कतयाता स्याडः थः नय्गु वा थः प्वय चियगु पाप खः । वहे ज्ञान ब्याधां काल अथेनं गुलि नेतातय्सं कतः स्याडः अज दे स्याडः हे थः प्वय च्याडः चवंगुलिं स्वस्थानी बाखं हे लज्या चायो चवंगु थें चवं । अलय शिव महिमा काथं फुकक हे तः तः जःगु पर्व महादेवया आकृति हे खःला धाय्गु थाय् थासय्या शिव लिङ्ग स्वयो नं धाय् फः । हिमाल पर्वत च्वाप्वः न्याल बः वगु जलधाराया प्रतिक शिवलिङ्गया जलद्रोण्याता काय्छिं । वनलिपा सर्पया प्रतिक थुगु थासय् प्राणीया बास काथं काय्छिं । थुकाथं स्वयबलय् शिवलिङ्ग नेपःया भौगोलिक स्वरूपया प्रतिक खःला ? बिच याय् छिं । फुकक सिनं थः थः गु बिचः प्वकय् फः ।

संस्कृति शिरोमणि हरिराम जोशीजुं धायो दय्काथं गणतन्त्रवादी शिव गना विज्याता आना 'गण' दयक बिज्याइम्हा तुरुन्त लयताइम्हा, बेलपत्र कुतिकुतियाडः स्यू, स्यू, हालः चिकुचःगु याता शिव ! शिवः भःपियो बरदान बिइम्हा महादेवया स्वभाव गनां अत्याचार व अपहेलनाया इलय अतिकं तंपिकायो, क्रोध, रिसया पराकाष्ठा काथं स्वस्थानीया बाखं दुनय थः ससबौ दक्ष प्रजापति यागु अपमान सहयाय मफयो यज्ञसं क्वववाडः वांम्हा सती देवीया मृत्यु याबदला यज्ञ ध्वंस याडः विरभद्रेश्वर महाकाल पिकायो दक्ष प्रजापतिता स्याडः दुगुचाय्गु कपः छुकः स्वाकः ब्यूगु नपां पार्वती पुत्र गणेश महाद्योता थःगु कैलाशकुत भवनय दुतामछ्वसेलिं वयागु कप ध्यडः द्रहँ वांम्हा महाद्योता पार्वतीं गथे विज्याडा धायो न्यंबलय व बालकं पांगुलिं वयाता स्याडः द्रहँ वयागु धःसेलिं पार्वती अतिकं बिलाप यात । अलय पार्वतीया बिलाप स्वय मफूसेलिं गणेशोता किसीया कप छुकः स्वाकगु

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

बाखं दुनय चिकित्सा विज्ञानया विषयवस्तु दः । विद्वानपिसं धायो द्यूथें -पूर्वीय दर्शनता भीसं बाखं काथं न्यडः हे भगवान धायो पुजा याडः त्वःता अलय पश्चिमा तयसं धात्थें खःला धायो प्रयोग याडः स्वता । गुकिं अपुं हःनय लात । धात्थें किड्नी, सेलौं ह्यूथें विज्ञानया विकासं कन्हें कप हे नं त्वाल्हाडः हिलय्गु कुतः पूर्वाकिगु खः ला ? बिचः याय बहः जु ।

हिमाल पर्वतया म्हायय पार्वती नपांया इहिपा छगू रति रागात्मकयाचिं खःसा बाल विवाह अनमेल विवाह व गरिबीया खाँ शिवशर्मा ब्राम्हण, गोमा, चन्द्रावतीया बाखं नं धायो चवंगु नपां नवराज महाराज किसीं ल्ययो जुजु याय् यंकगुलि सर्वसाधारण जनताया काय म्हायय पुं नं जुजु जुयफः धाय्गु छगू शिक्षा काथं स्वय फय्के मः । थुकिता प्रजातन्त्रया चस्मां मस्वसें आध्यात्मिक ढंगजक स्वःसा पूजा याडः बाखापः नयो हे भगवान धाधां जीवन फुकय्गु थें जक जुई । जीवनया सार थुइके फैं मखु । नपां धैर्य जूयो मेहनत यायां वांसा छन्हू आजुई थ्यनि धाय्गु खाँ गोमाया धैर्य व मेहनत नं थुइके मः । अलय सामाजिक दायित्व नैतिक जिम्मेवारी अलय सत्मार्ग व सत्संगतं जक भिं जुइगु अपलं बाखं त न्हँगु पुस्ताता भावात्मक व ब्याख्यात्मक काथं काडः वर्तमान परिवेशनपां मिलय याडः कानय् मफूसा प्राचीन समाज धाय अज पुलांगु समाजया छगू स्थल्लागु अलय भावना त्याकः ढवंकः तःगु साहित्य क्व पुलां जुयो साफूकुथि स्वथाडः छवैं वा छैं किलं नयकः भ्वाथ याडः छवयो चवंगु अः नं खानय् दः । अलय पूर्वाया साहित्यया पलाचिं अजगु साफूत विदेशया लाहातय मियो उत्सव डाय्कः चवंपुं न्हँगु पुस्ता नं खानय् दयो वगु बिचः याय् बहगु खाँ जू थें चवडः वल । नपां उकि दुनयया बाखंत मानव समाजया उत्पति नाखं सुरु जूगु खाँ नपां देव-दानवया ल्वापुया राजनीतिक खाँत कुलः मकांसें मजिय धुंकगु पाखय् नं छि जि अलय सकल सिनं छपुलु लिफः स्वयो थुकिया महत्वया खाँ चवयके मः ।

महाद्योया अनेकौं रुप व नां त नं अर्थपूर्ण हे खानय् दः । महादेव, शिव, कैलाशपति, शम्भु, ऊँ, रुद्र, निलकण्ठ, महेश्वर, पशुपति थजगु अनेक उपनाम दयानं सुनं थापना याता वयागु नामं महाद्योया नां तय्गु वा थायकाथं जुइगु नं या । गथेकी रामं थापना याम्हा रामेश्वर जूथें हनुमानं थापना याम्हा हनुमन्तेश्वर यक्ष मल्लया पालाय् थापना याम्हा यक्षेश्वर थें तुं कोटेश्वर, वानेश्वर, डोलेश्वर, नन्दिकेश्वर, धनेश्वर, अनन्तलिङ्गेश्वर, सुवर्णेश्वर, कपिलेश्वर, नाट्श्वर, डम्बरेश्वर, निस्कलङ्गेश्वर, लटरम्बरेश्वर, चम्पकेश्वर, वाल्मिकेश्वर, भीमेश्वर, शिलु महादेव, ऋषेश्वर, तारकेश्वर, जलेश्वर,

कुलेश्वर, कुशेश्वर, दुष्पेश्वर, गुप्तेश्वर, सप्तेश्वर, रत्नचण्डेश्वर, कुम्भेश्वर, सन्तानेश्वर थी थी थासय् थी थी नामं थी थी गुण नपांया विशेषतां जायकः थापना याडः तःगु जुल । मूर्तिकलाया विकास क्रमया न्हापांगु पला काथं थी थी बानाया ल्वहें याता दथ्वी तयो घेराय दुनयया द्योयाता सृष्टिकर्ता वा प्राकृतिया उत्पति याता हे थमनं हे सृष्टि जूम्हा भःपियो द्यो काथं पुजायाडः वगुया कथहें थौया प्रस्तर मूर्ति खः धाय्छि । लिच्छवी काल स्वयो न्हयो हे किरातेश्वर महाद्योया खाँ वगुलीं नं थुगु खाँ सिद्दजु ।

महाभारत युद्धय नेपःया किराँतीत महिला कमाण्डर आलम्भूषाया न्हयलुवाय वांगु, किम्बदन्ती नं दः । किम्बदन्ती काथं एकलव्यया बुहापातिं गुरु द्रोणाचार्य छल याडः थमनं मबियागु शिक्षाया गुरुदक्षिणा धायो त्वा ल्हाडः, कःसेलीं बदला काय्गु भावना किराती तय्के दयो चवंगु जुल । आलम्भूषां छन्ह्या लागि स्वर्गया सेनाता हे बुकय फैगु बरदान कायो तःगु जुल । व खाँ भगवान कृष्णं बांलाक हे स्यूगु खः । युद्धया नितिं स्वर्गय वाडः गान्धिव धनुष कायो ल्याहाँ वयानिं किराती तयके नं गवाहली फवनय्गु मतिं अर्जुन नेपालय वगु जुल । उगु इलय लडाकु जाति किराती तय्सं अर्जुन नपां युद्ध याता । तर अर्जुनता

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

बुकय मफूता अलय किरातेश्वर महाद्यो स्वयम, वयो युद्धयासेलिं बहनी थाय् तक ल्वापु जुयो चवन । बहनी थाय् अर्जुनं आसे जि न्ह्याब्लें सन्ध्याकालय महाद्यो पूजा याय्म्हा धायो युद्ध पलख दिडः पुजा यागु फुक्क पुजाया सामानत वहे किरातेश्वर महायोया तुतिख्य् ल वसेलिं ब्वक वयो माफी पवडः महाद्योया तुतिपालि भवपूसेलिं महाद्यो वं विजयी भवः धायो अर्जुनता वरदान ब्यूसेलिं किराती असन्तोष जुयो ल्याहाँ वान । युद्धया इलय आलम्भूषा थःम्हा खुइम्हा लडाकु ज्वडः पाण्डवया विरुद्ध ल्वायता वगु खाँ कृष्णं सिल । अलय आलम्भूषाया युद्धया सङ्केत गुखय थुयाता उकिया विपरित कयकेगु गोप्य खाँ कृष्ण सिङ्कल । अलय आलम्भूषा नाङ्गा मूर्ति नाङ्गापुं मिजं त मस्वैम्हा धाय्गु खाँ नं सिङ्कल । अलय कृष्णया रथय् तीन लोकया शक्तिं त्यःकतःगु अलय हनुमान स्वयम हे विजय ध्वजा ज्वडः रथया चवय चवडः चवंगुलिं कृष्णं उखुनु हनुमानता कतु मन्ह्यासैं नांगा वा धः काथं हनुमानं कतु मन्ह्यासैं वगु जुल । आलम्भूषा ल्वायदक व बलय नाङ्गामा हनुमान रथया प्वल्हयें विय ध्वजा ज्वडः चवम्हा खाडः थु यात । अलय किराती फौजं कौरब दखय् कयकगुलिं उखुनुं तं पिकायो मल्वासैं ल्याहाँ वल । अलय श्व महाद्योवं विजयी भवः धायो बरदानं याडः जुगु खः धाय्गु खाँ ब्वःछिडः महाद्योया कपालय हे न्ह्यगु धायो व बलय महाद्योया देगलय चाकलीं नाङ्गा मूर्तिं तयो तःगुलिं आलम्भूषा छुं हे मयासैं ल्याहाँ वांगु खाँ काथं नं महाद्योवं धर्मया पक्ष कायो जक मखु थःम्हा भक्तता मथां हे लयतायो वर विइम्हा काथं कायो तःगु

दः । वहे खाँ सिङ्कः रावणता नं महाद्योवं हे शक्तिशाली वर व्यगु खाँ रामायणय् वर्णन दः । महाद्योया स्वभाव अलय वयागु स्वभाव स्वयबलय उकीं जङ्गली युगं प्याहाँ वयो सभ्यताया पला छिगु न्हपांया पलाया चित्रण खः धाय्छिं । धुंया छेंगु डयो, विभूतिं बुयो, जताधारी साँ तयो, द्रहँ गयो, गाजी त्वडः सर्पया तिसां तियो जुइम्हा धायो तःकाथं मनूया बांलाक तियो जुय मसः बलयया अवस्थायां मखुला धाय्छिं । अलय सिकारी युगया ज्याभः काथं त्रिशूल व सङ्केतया चिं डमरू नं सभ्यताया पलानपांया छपला चवय लागु काथं काय्छिं ।

स्वकया प्रमाण धायो हिन्दू समाजय स्वंगू शुल दःगु त्रिशूल, स्वंगू खुसीया मिलन बिन्दु त्रिवेणी, आकास, पाताल व पृथ्वी (स्वर्गलोक, पाताल लोक व मर्त्यलोक) या त्रिलोक, संहारकर्ता महेश्वर, सृष्टिकर्ता ब्रम्हा, पालनकर्ता विष्णुया (त्रिमूर्ति) त्रिदेवः महाद्योया स्वंगः मिखा त्रिनेत्र, भूत, वर्तमान, भविष्यत् याड, त्रिकाल त्रिभुज, त्रिफला, त्रिपुर आदि इत्यादि स्वंगूया वर्णन व भिंया उपमा तःसां तिनतिक महादिक जक नं घाय्गु या । अलय ॐ या सन्धी धःसा अ+उ+म याडः स्वंगः आखया संयुक्तता हे कायो तःगु दः ।

महाद्यो फुकं हे धःसां धेबा धालकीं महाद्योयाय हे स्वंगः मिखा काडः स्वइगु खाँ खं महाद्योवं धनद्रव्य खय् भुलय जुइ धायो तःगु नं दः । अथेहे थः हे महाद्यो चतुवाड चवडागु दः सुनं बिइथें वरदान ? नं महाद्योया कपालय नं गुब्लें गुब्लें स्वं खाली जुय यो धायो संजोगया खाँ नं जुय फःगु सङ्केत क्यडः तःगु दः ।

न्ह्यागु थजु नेवः समाजय जक मखु फुक्क हिन्दू समाजय उलि हे श्रद्धां महाद्योता भाव भक्ति याडः चवंगु दः । शिवरात्री, महाद्योया दिं अलय उखुनुं महाद्यो चाह्यू वैगु भः पियो अपलं मनूत शिलाचा छ्वयकः जाग्राम चवडः भजन कीर्तन याडः, सम्हर्यें नयो चाफूकी । थुगु इलय, शिव ! शिव, धाधां वहे धुनीया हयोंगवः या सिन्हं तिडः चवनी । तर उखुनुं सिं खुयो हय दःगु अलय लाभा खुयो हयो समे नयता तैगु थजुगु चलन धःसा तांकः छ्वयमः । हृदय चन्द्र सिंह प्रधानं चवयो दय्गु बाखं दुनय थें खुयो यंकय् दःगु नामय भीगु कला संस्कृतिं जःगु साँइयो नं कायो मखु । नां नपां ज्या नं न्ह्याकय् मःगु शिवया महिमा थुइकः हज्याय फःसा बांलाइ । अलय लोकया लागिं कालकृत बिष नयो ब्यूम्हा पृथ्वीया लागिं स्वर्ग वम्हा गङ्गाता पाडः सकल प्राणीया उदार याम्हा महाद्योपाखं समाजसेवाया खाँ थुइके फःसा भन हे बांलाई ।

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

ब्वनय्कुथि देशता मपुं जनशक्तिब्वलांकिगु थाय्

माघ १६ गते

पारागन एकेडेमीया २३ कगु दँ मुंज्या व सिरपा लः ल्हायगु ज्या या मू पाहाँ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ब्वनय्कुथि देशता लागिं मःपुं जनशक्ति ब्वलांकिगु थाय् खः धायो दिसे छगू छगू लागाया विज्ञ विशेषज्ञ, डाक्टर, नर्स, वैज्ञानिक, पाइलट, व्यापारी उद्योगपति ब्वनय्कुथि बिडगु शिक्षाया जगय दाडः ब्वलानिगुलि थजगु खाँ ब्वनय्कुथित सचेत जुयमः धायो दिल । असल नागरिक ब्वलांकय्ता शिक्षक पिनिगु तहंगु लाहादैगु खाँ ब्याकसे वयकलं ब्वनय्कुथि शिक्षकपिनिगु व्यक्तित्व हज्याय्ता अलय उज्जवल भविष्य लक्षित ज्याइवः न्ह्याकय मः धायोदिल ।

विकसित देशय् अब्बल ब्वनामिपिसं दकलय न्हापां शिक्षक जुयगु स्वइगु अलय शिक्षकपिनिगु सेवा सुविधा नं मेगु स्वयो बांलाइगु खाँ ब्याकसे वयकलं नेपः या अब्बल ब्वनामिपिनिगु न्हःपां ल्यय्गु शिक्षण सेवा याकय्गुलि राज्य उचित ध्यान बियमःगु खाँ काडः दिसे न्ह्यागु हे पेशा ल्यसां नं थःगु हे देशय् च्वडः सेवा याय्मः धायो दिल । छाया धःसा वैदेशिक रोजगारं भूगु देश हज्याय फैमखु धायो दिसे न्हूगु पुस्ताता थजगु खाँ ब्याकय् मः धायो दिल ।

ब्वनामिपिनिगु ल्या स्वयो शिक्षकत तयो मब्यूगु, पाठ्यपुस्तक इलय् थयंकय् मफूगु परीक्षा नियमित मजगु थजगु ज्या खं सरकारी ब्वनय्कुथिया शिक्षाया गुणस्तर क्वय क्वय वाडः च्वंगु खाँ जनतां गुनासो याडः च्वंगुलि सरकारं इलयहे सचेत जुयम धायोदिसे वयकलं राज्य शिक्षाया लागाय् छ्यःगु लायया लिच्चः काथं सरकारी ब्वनय्कुथिया गुणस्तर गथे बांमलाता धायो न्ह्यसः थानिगु जूसां ख्वपया सार्वजनिक ब्वनय्कुथिया गुणस्तर बांला धायोदिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं २०८१ सालया एसइई परीक्षा सं ख्वप नगरया ८५ प्रतिशत ब्वनामिपुं पास जुला । ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु ख्वप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया नकतिनिपिकःगु लिच्चः खय् परीक्षाय् दुतिपुं ४० म्हा मध्ये ३३ म्हा विशिष्ट श्रेणी व

७ म्हा प्रथम श्रेणी याडः १०० प्रतिशत पास जुल ।

ख्वप देता ज्ञान विज्ञानया मू थाय दय्केगु म्हागस पूर्वांकय्या लागिं ख्वप नगरपालिका हज्याडः च्वंगु खाँ नपां वयकलं अः देशां देछिया ब्वनामिपुं उच्च शिक्षा काय्ता ख्वपय वयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

समाजवादी व्यवस्था काथं शिक्षा व स्वास्थ्य उपचारया फुक्क व्यवस्था राज्यया दायित्व दुनय लाइगुलिं ख्वप नगरपालिकां नं समाजवादी व्यवस्थाया आधारशिला दयकः यंकय्ता ज्या साडः च्वंगु खाँ ब्याकसे प्रमुख प्रजापति जु ख्वप नगरपालिकां शिशु स्याहार केन्द्र निसें न्ह्यगु कलेजत न्ह्याक अलय ख्वप अस्पताल चाय्कः जनताया सेवा याडः च्वंगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं ब्वनामिपिन्ता शिक्षा नपां असल संस्कार नं स्यनय् मःगु ब्वनामिपुं भूगु भविष्य अलय सम्पति नं जुगुलिं अमिता मभिगु लाय् डाय्के मज्यूगु पद व धेबाखय् भूनिपुं मखुसैं इमानदार ब्वनामिपुं ब्वलांकय् फःसा ब्वनय्कुथिं देश व समाजय् हे सेवा यागु थें जुई धायो दिल ।

ख्वप नगरपालिका वडा नं १० या वडाध्यक्ष लक्ष्मी प्रसाद हयोमिखां न्हँ न्हँग पहलं बिचः याय् सय्के बियगु ज्या स्यनिगु ब्वनय् कुथिजक कन्हेया पंगः चिइक हज्याय् फैगु खाँ काडः दिल ।

नेशनल प्याब्सनया केन्द्रीय नकी गीता राणां अभिभावक पिनिगु मति थुइकः ब्वनामिपिनिगु इच्छा थुइकः, सिइकः, शिक्षाता सीप व जीवननपां स्वाडः ब्वकिगु ब्वनय्कुथि हे थौ न्ह्याकय मःगु खाँ नपां ख्वप नगरपालिकां शिक्षाया लागाय् न्हिथानय् बहगु ज्या याडः च्वंगुलि लयता प्वकः दिल ।

बाल विकास विज्ञ सानु अमात्यं मचात लयतः सा जक सिकाइया लिच्चः बांलाइगुलिं विद्यार्थी केन्द्रीत सिकाइ जीवन नपां स्वायमः धायोदिल ।

प्रिन्सिपल पूण्यराम कवां जू दाछिछ्या प्रगति प्रतिवेदन, याडः वगु अतिरिक्त क्रियाकलाप, कासा, सूचना प्रविधि कक्षा व सांस्कृतिक ज्या इवःता मदिवक पाठयक्रमया अड्गथें याडः वयागु खाँ काडः दिल ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिया नायो लक्ष्मी प्रसाद कुसीया नायो सुई जूगु उगु ज्या इवःसं मोटिभेसनलर तुल्सि हरि प्रजापति, वि.ब्य.स.या न्वकु नपां व्यवस्थापक रत्नवीर किंसी, सेकेण्डरी इन्चार्ज सागर पराजुली व ब्वनामि प्रतिनिधिपिसं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

ज्या इवःया नेकगू चरणय् सांस्कृतिक ज्या इवः कयंगु खः ।

इसान फन फेस्टा जुल

माघ १६ गते

इसान खप जिल्लाया फन फेस्टा (ISAN FUN FIESTA-2082) खप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशीया मू पाहाँलय खपया लोकहवागु तःमाही छगू भव्य समारोहयासे न्ह्याकलसा उकिया क्वचाय्केगु ज्या खपया कासाख्यः सहिद स्मृति कासा ख्यलय थी थी कासात म्हेतक मेडल व ट्रफी इडः जूगु खः । सिरपा लः ल्हाय्गु ज्यां वागमती प्रदेशया सांसद सुरेन्द्रराज गोसाईया मू पाहाँलय जूगु खः ।

खपया इसानया थुगू तस्कं बाँलागु ज्या इवः जूगुलिं मू पाहाँ, पाहाँ पिसं लसता प्वंकसे मचात कन्हेया कर्णधार जूगुलिं अमिता स्वयो दयकगु थुगु ज्याइवः तस्क च्वछाय बहज्जुगु खाँ ब्याकसे

दत्तात्रय आ. वि. या बुदिं

माघ १८ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मूपाहाँलय दत्तात्रय आधारभूत विद्यालयया ५२गू दँ बुदिया लसताय शिक्षक हानयज्या, सिरपा लः ल्हाय्गु व सांस्कृतिक ज्या इवः जुल ।

ज्या इवः सं प्रमुख प्रजापति जुं ब्वनयकुथि मचातय्गु मेगू छँ खः धायो दिसे ब्वनयकुथि बांलासा ब्वनामिपुं नं बांलाइगु गुकिं अमिगु भविष्य नं बांलाइगुलि अभिगु व्यक्तित्व विकासय् शिक्षक व अभिभावक पिनिगु तःहांगु लाहादैगु खाँ काडः दिसे थौया मचात कन्हेया कर्णधार जूगुलिं शिक्षक व अभिभावक पिसं सिकाइ उपलब्धी अपः सयेक ब्रियता, अमिगु व्यावहारिक नैतिक व बौद्धिक विकासया लागिं मंकः कुतः याय मःगु खाँ नपां बांलापुं शिक्षकपिसं बांलापुं ब्वनामिपुं ब्वलाकिगु खाँ नं काडः दिल ।

सामुदायिक ब्वनयकुथि राज्यया अपलं लगानी दैगुलिं व छ्यःगु लायता छ्यँ छैगु व बांलागु लिच्चः प्याहाँ वैगु काथं मेहनतं याडः यंक्य मःगु गुकि विद्यालय ब्वयवस्थापन समिति व शिक्षकपिनिगु

हकनं हकनं थजगु ज्या इवः न्ह्याकिगु विश्वास प्वंकः दिल । ज्या इवः सं खप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशी, इसानया केन्द्रीय नायो प्रेमजन थापा, दां भारी उकेश कवां नं न्वचु तयो द्यगु खःसा जिल्ला अध्यक्ष कृष्ण राम त्वानावासुया नायो सुई जूगु खः ।

दत्तात्रय आ. वि. या बुदिं

अपलं जिम्मेवारी दैगुलिं बांलापुं भिपुं ब्वनामिपुं ब्वलांकय्गु कर्तव्यया खाँ काडः दिल ।

खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेजत भिंकः बांलाकः शिक्षा बियो देशां देछिया ब्वनामिपिन्ता दांकः, भिंकः, बांलाकः उच्च शिक्षा ब्यू ब्यू वगु खाँ प्रमुख प्रजापति जुं ब्याक दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रबिन्द्र ज्याख्वं खपया शिक्षा हज्याय वं थानाया जनताया जीवनस्तर नं च्वजःगु खाँ नपां खप नगरपालिका शिक्षा नपां स्वास्थ्यता नं हछ्याडः यंकगु खाँ काडः दिल ।

दत्तात्रय आधारभूत विद्यालयया प्रधानाध्यापक सज्जन प्रधानं ब्वनयकुथि निस्वांगु निसँया खाँ लिसँ थाना वार्षिक कार्ययोजना अतिरिक्त क्रियाकलाप नपां याक नर्सरी निसँ च्यागू तगितक ब्वंकः वयागु खाँ काडः दिल ।

अथेहे भक्तपुर नगर शिक्षा शाखाप्रमुख साधुराम फुयाल, विद्यालय व्यवस्थापन समितिया नायो सञ्जय मानन्धर, वडा नं ९ सामुदायिक विद्यालयया कजि ज्ञान सागर प्रजापति, आधारभूत विद्यालय समितिया नायो सूर्य बहादुर फौजु, विद्यालयया पूर्व प्रधानाध्यापक शर्मिला श्रेष्ठ, वागीश्वरी मा.वि.या प्रधानाध्यापक कृष्ण प्रसाद कर्माचार्य, सरस्वती विद्यागृह मा.वि.या प्रधानाध्यापक गनूराज साम्पाड राई, शिक्षिका रमिता प्रजापति पिसं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

दँ बुदिया लसताय ३० दा सेवा याय् धुंकुपुं शिक्षक पिन्ता हानय् ज्या यागु खःसा ब्वनामिपिसं सांस्कृतिक ज्या इवः नं क्यंगु खः ।

गुणस्तर परीक्षण ज्या इवः

माघ १९ जते

विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया Educational Quality Assurance and Accreditation council पाखें खप कलेज अफ इन्जिनियरिङया गुणस्तर व सुनिश्चितता प्रत्यायन (QAA) प्रक्रियाया लागि निःस्वांगु Peer Review Team या गुणस्तर परीक्षणया ज्या इवः सं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खप इन्जिनियरिङ कलेज स्थानीय तह नं कलेज चाय्के फः धायगु दसुकाथं पिब्वयो वगु खाँ ब्याकसे खप नगरपालिकां थुगु ज्याखं देया मे मेगु स्थानीय तहता नं शिक्षाया जिम्मेवारी कायता उत्साहित याइगु खाँ काडः दिल ।

शैक्षिक संस्थात लबः नयगु व्यापारिक संस्था जुय मज्यु धायोदिसे वयकलं थुगु संस्थात विरुद्ध सेवामूलक संस्थात जुयमः धायगु खप कलेज अफ इन्जिनियरिङ छगू दसु खः धायोदिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं खप नगरपालिकाया महत्वपूर्ण योजनाखय प्राविधिक ग्वाहाली श्वहे कलेजं याडः वयो च्वंगु खाँ ब्याकसे नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु कलेजत अनुसन्धानय् केन्द्रित याय्ता प्राध्यापकपिन्ता उत्साहित याडः वयागु खाँ काडः दिल ।

खप नगरपालिकां खप विश्वविद्यालय चाय्केगु तातुडः ज्यासाडः च्वंगु खाँ ब्याकसे कलेजत अज व्यवस्थित याडः हज्याकय्गु पक्षखय् दःगु खाँ नपां गुणस्तर व सुनिश्चितता प्रत्यायन प्राप्त कलेजं देश विदेशया थी थी उच्च प्रतिष्ठित शैक्षिक संस्थात अध्ययन अनुसन्धानयाय्ता अःपुङ्गुलिं खप कलेज अफ इन्जिनियरिङ नं

क्यू.ए.ए. मःगु मति तयो थुगु ज्याइवः हछ्यागु खाँ काडः दिल । प्रमुख प्रजापति जुं गुणस्तर व सुनिश्चितता प्रत्यायन (Q.A.A.) शैक्षिक संस्थाता गुणस्तरियता ल्यंकः तयता छ्यलिगु छगू प्रविधि वा ज्याइवः जूगुलिं खप नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु कलेजय् गुणस्तरया शैक्षिक धिं धिं बल्ला व उत्कृष्टता ल्यंकः तय्ता क्यू.ए.ए. कायता कुतः जुयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

विश्व विद्यालय अनुदान आयोगया निर्देशनता छगू काथंया कानून हे काथं कायो वयागु खाँ ब्याकसे वयकलं कानूनता आखः छःग हे मपाकसं पालना याःसा जक गुणस्तरिय व प्रतिस्पर्धी शिक्षा बियमः फै धायो दिल ।

ज्या इवः सं प्रा.डा. जीवराज पोखरेल, प्राचार्य ई.सुनिल दुवाल व कलेजया प्रा. डा. राजुभाइ त्यातं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

खप कलेज अफ इन्जिनियरिङय् क्यूएए या हस्ताक्षर

माघ २२ जते

विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया शैक्षिक गुणस्तर सुनिश्चितता व प्रत्यायन परिषद पाखें खप कलेज अफ इन्जिनियरिङया

गुणस्तर व सुनिश्चितताया (क्यू.ए.ए.) प्रक्रियाया विहिवार आयोग व कलेजया दश्वी गुणस्तर परीक्षण भ्रमण प्रतिवेदनय लहाचिं (हस्ताक्षर) ज्या इवः क्वचाल ।

ज्या इवः सं कलेज व्यवस्थापन समितिया नायो नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप कलेज अफ इन्जिनियरिङ नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु जूसां देयालागिं मःपुं जनशक्ति ब्वलाकिंगु प्राविधिक शिक्षालय काथं न्ह्याकः वयागु खाँ ब्याकसे कलेजया, तातुना राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय ख्यलय धिंधिंबल्ला याय फःपुं ब्वनामिपुं ब्वलाकय्गु खः धायो दिल ।

कलेजं पाठ्यपुस्तक ब्वंकय्गु जक मखुसं अनुसन्धानता नं हदाय तयो वयो च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं नेपालय विश्वविद्यालय शिक्षा बेरोजगारया दसिपौ ईगु थाय् जक जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे

सचिद्व त न्हयडागूगु खप पौ, बःखि पौ (पाक्षिक)

विदेशी विश्वविद्यालयया सम्बन्धनय न्ह्याकः चवंगु कलेजय् ब्वनिपुं ब्वनामिपिनिगु ल्या अपलं दयो वगु अलय् नेपःया अपलं कलेजत ब्वनामिपुं मदयो तियमःगु अवस्थाय् थ्यंगुलि चिन्ता प्वंकसे खप नगरपालिका फुक्क ल्यासे ल्याम्होपिन्ता विश्वविद्यालय शिक्षा नपां लाहातय ज्या बियमः धाय्गु भावनां ज्या याडः वयागु खाँ काडः दिल ।

वयकलं गुणास्तरिय सुनिश्चितता व प्रत्यायन प्रक्रियाया इवल्य विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया निर्देशन कलेजं कानुन हे काथं कयच्याडः वयागु खाँ ब्याकसे क्यू ए.ए. या प्रतिवेदन कलेजया लागिं मार्ग दर्शन (लॉपु) जूगु अलय् थुकी दुथ्यागु विषयवस्तु आखः छगः हे मपाकसे पालना याय्गु बचं प्वंकः दिल ।

ज्या इवःसं विश्वविद्यालय अनुदान आयोग peer review team या कजि प्रा.डा. जीवराज पोखरेलं उच्च शिक्षाया

गुणास्तर थी थी च्यागु दापु मापकया लिधांसाय क्वःछिइगु खाँ ब्याकसे छुं नं अध्ययन संस्थानया प्राण धाय्गु हे अनुसन्धानया पाटो खः धायो दिल ।

खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेजया कार्यसम्पादन च्वःजःगु खाँ ब्याकसे वयकलं कलेजं जूगु थी थी ज्या इवः या अनुगमन व मूल्यांकनय् नं कलेजं बः याय् मः धायो दिल ।

peer review team या दुजः प्रा.डा. हरि दर्शन श्रेष्ठं खप नगरपालिका पाखं चाय्कः तःगु कलेज प्रति विद्यालय व्यवस्थापन समिति, प्राध्यापक, ब्वनामिपुं कर्मचारी, जनसमुदायया प्रतिवद्धता च्वछाय बहःजूगु खाँ ब्याकसे कलेजया फुक्क विषयलय ब्वनामिपुं अपलं उत्साहजनक जूगु खाँ काडः दिल । मेम्हा दुजः प्रा.डा. रजनी मल्लं कलेजया शैक्षिक लगायतया लकस च्वछाय बहज्जूगु खाँ ब्याकसे कलेजया प्राध्यापकपिन्ता पि.एच.डि ब्वनय्गुलि बः याय् मः धायो दिल ।

विद्यार्थी निकेतनया डाकगु नेलाया शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन

माघ २३ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं न्हास्वयो अः खप दे शैक्षिक गुणास्तरय अपलं थाहाँ वयो शैक्षिक हबकाथं हज्याड, वगु खाँ काडः दिल ।

विद्यार्थीनिकेतन माध्यमिक विद्यालयया डाकगु नेलाया शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन पिब्वगु ज्या इवःसं न्वचु तयोदिसे वयकलं २०७२ सालया संविधानं स्थानीय तहता अपलं अधिकार व्यूसेलिं खपया शिक्षाया इतिहास स्वयगु खःसा खपया जगया अपलं शैक्षिक संस्थात चाय्कः भिंगु शिक्षा बियो हज्याडः चवंगु खाँ ब्याकसे खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप सर्कल उत्कृष्ट कलेजकाथं हज्याडः चवंगु खाँ ब्याकसे नगर दुनय चाय्कः तःगु सरकारी व सामुदायिक ब्वनयकुथित व्यवस्थित काथं हज्याडः वगु खाँ काडः दिल ।

नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप इन्जिनियरिड कलेज

व खप कलेज अफ इन्जिनियरिड कलेजय अपलं विषयत ब्वंक वयो चवंगु अलय कलेज थःहे विश्वविद्यालय थें च्वंकः हज्याडः चवंगु अलय खप अस्पताल चाय्कः स्वास्थ्य बीमापाखं अःपुकः व बांलाकः स्वास्थ्य सेवा बियो वयो चवंगु नपां नगरबासीपिनिगु हकहितय नगरपालिकां थःगु ज्या इवः न्ह्याकः वयो चवंगु खाँ काडः दिल ।

ब्वनयकुथिया प्र.अ. न्हुच्छे बहादुर खाताखों ब्वनयकुथिया शैक्षिक अवस्था कन्हेया योजना नपां शिक्षकपिनिगु ग्वाहालीं थानाया शैक्षिक अवस्था बांलाडः वगु नपां शैक्षिक स्तर अझ बांलाक थंय्गु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवः सं नेपाल क्रान्तिकारी शिक्षक संघ, विद्यार्थी निकेतन मा.वि. या इकाइया नकीं रुपकेशरी उलकं नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

नर्सिङया लिचवः

खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थानया नर्सिङया ब्वनामिपिसं प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदं २०८२ मंसिर महिनाय कःगु प्रमाण पत्र तह नर्सिङ नेगू दौया परीक्षा सं ४० म्हा सिं परीक्षा ब्यूगुली फुक्क उत्कृष्ट अड्क कायो पास जूल । २०८२ माघ १५ गते पिकःगु लिचवः खय आयुषा तुकबञ्जारं ९०.३ प्रतिशत उच्चतम अड्क कायो पास जूगु खःसा १ म्हा ९० प्रतिशत स्वयो अपः ल्या कायो पास जूगु खःसा ३२ म्हासिं ८० प्रतिशत स्वयो च्वय ७ म्हासिं ७७.३ प्रतिशत ल्या कायो पास जुगु खः ।

एकलमहिला (याकामिसा) पुं मुंकल

माघ २४ गते

खप नगरपालिकाया उप-प्रमुख रजनी जोशी व्यक्तित्व ह्यायगु ज्याख्य छुं काथंया लैङ्गीक व सामाजिक काथं पाकय मज्यगु खाँ नपां याकामिसातय्ता नं सम्मानपूर्वक म्वायगु व छैँ छैगु ज्याख्य पला तय दैगु अधिकार दःगु खाँ ब्याकदिल ।

शुभप्रभात एकल महिला समूहया ग्वसालय शनिवार जुगु भेलासं न्वचुतयो दिसे उपप्रमुख जोशी न्हँगु पुस्ताता सभ्य व सुसंस्कृत यायगु न्हापां गुमां पाखं न्ह्याइगु खाँ ब्याकसे वयकलं सार्वजनिक सम्पति ल्यंकः म्वाकः तयगु, न्यायपूर्ण आन्दोलनय् साथबियगु नपां सामाजिक सद्भाव तैगु ज्याख्य न्हँगु पुस्ताता उत्साहित याय्मः धायोदिल ।

जनताया दकलय हःनयया अभिभावक नगरपालिका जुइगुलिं फुक्क तहया जनताया मतिकाथं खप नगरपालिकां ज्या याडः वगु नपांलाहातय ज्या दैगु तालिमत कायो नगरबासी मिसामस्त नं थःगु तुतिखय् दानय् फःगु खाँ थुकिं समाजय बांलागु लिचवः लागु खाँ

काडः दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं ९ या वडाध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वं थःगु जक स्वार्थया लागिं भ्रष्टाचार, नाताबाद अलय अपराध याइगु पुँजीवादया दुर्गुण खः । समाजवादी व्यवथाय् छम्हा छम्हा नागरिक पिन्ता शिक्षा, स्वास्थ्य उपचार सेवा, लाहातय ज्या दयकः बिइगु खाँ ब्याकसे उगु व्यवस्थापन सकल सिनं हांकः म्वाय दैगु खाँ काडः दिल ।

कार्यपालिकाया दुजः छोरीमैयाँ सुजखुं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया इतिहास काडः दिसे ज्यासाडः नैपुं जनताता भियाइगु पार्टी अलय देया सार्वभौमिकता रक्षा याइगु आन्दोलनया न्हयलुवा याडः वगु खाँ नं काडः दिल ।

पुचः या नकीं दयालक्ष्मी प्रजापति पुचः पाखं एकल महिला तयगु आर्थिक, सामाजिक उन्नतिया लागिं याडः वगु ज्या इवः तः काडः दिल ।

शिक्षासेवी पिनिगु योगदान लुमांकय् मज्य

माघ २५ गते

खप नगरपालिकापाखं न्ह्याकगु प्रि. एस ई ई व वी. एल.ई. परीक्षाया खायँ आदर्श आजाद माध्यमिक विद्यालयसं ज्या साडः च्वंपुं शिक्षकतयगु दशवी जूगु छलफल ज्या इवः सं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं खपया शैक्षिक विकास अजनं च्वजायकेता नगरपालिकां हिगु, च्यागू व डागू तगिया, परीक्षा कायगु ज्या न्ह्याकगु खाँ ब्याकसे खपया ब्वनयकुथितयगु एस.ई.ई. परीक्षा या लिचवः उत्साहजन,जुगु, स्वीदा हौं या परीक्षा स्वयो अःया शिक्षाया गुणस्तर यक्व हे बाँलाय धुंकगु खाँ नपां खपया शिक्षाया गुणस्तर बांलाकयगुलि नेमकिपाया कार्यकर्ता अलय खपया शिक्षासेवी पिनिगु योगदान लुमांकय मज्य धायोदिल ।

ब्वनयकुथि तगिया शिक्षा बांलाकसा जक देशता मःपुं योग्य जनशक्ति ब्वलांकयता अःपुइगुलिं ब्वनयकुथि तगिनिसे हे शिक्षाया गुणस्तर च्वजायकेगुलि वःयाय् मःगु खाँ ब्याकसे वयकलं गुणस्तरीय शिक्षाया लागिं खप दे गन्तव्यकाथं हज्याडः च्वंगु दः धायो दिल । थुकी खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेजतयगु योगदान नं महत्वं जः धायो दिसे शैक्षिक गुणस्तर नपां खप देता भ्रष्टाचार मरुगु थाय काथं हज्याकयगु भीगु कुतः खः धायोदिल ।

वयकलं ब्वनामिपिन्ता पुँजीवादी व समाजवादी शिक्षण प्रणाली खय् छु पा धायगु खाँ ब्वनयकुथि तगिं निसें हे काडः यंकय

मःगु खाँ नं काडः दिल ।

ब्वनयकुथिया प्र.अ. चक्र बहादुर चाकतुं शिक्षकपुं सामाजिक कार्यकर्ता नं जूगुलिं समाजय ह्युपा ह्यता कर्तव्यपालक जुयो शिक्षकपिसं थःगु भूमिका म्हितय मः धायो दिल ।

वयकलं खप नगरपालिकां प्रि. एस. ई. ई. न्ह्याकसेलीं ब्वनामिपुं ब्वनयगुलि ध्यान तःगु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवः सं विद्यालय सञ्चालक समितिया दुजः राजेन्द्र चवाल, सहायक प्र.अ. सुभद्रा दुवाल, नि.मा.वि. इन्चार्ज सीताराम भव्यद्यो व शिक्षक शिवराम बोहजुं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

गुठी जग्गाया समस्या मथां ज्यंकय्गु बचं

माघ २७ गते

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्री प्रा.डा. कुमार इडनाम जुं ख्वप नगरपालिकापाखं न्ह्याक तःगु देको -मिबा-इटापाके आवास योजनासं गुठीया (अधिनस्थ) जग्गाया समस्या मथां हे ज्यंकय्गु बचं बियो दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया न्हयलुवाय वांगु पुचलं मङ्गलवार सहरी विकास मन्त्रालयया नपां जिम्मेवारी कुबियो च्वम्हा मन्त्री इडनामजु नपालाडः आवास योजनाया अःतकया भौतिक विकास व जग्गा सम्बन्धी प्रगति या खँकाडः दिल ।

वहेइवलय नगर प्रमुख प्रजापति जुं आयोजनाया भौतिक पूर्वाधार पाख्य सडक, ढल निकास, टेवा पःख दानय्गु ज्या क्वचाइथें

च्वंगु अलय जग्गा प्रशासन पाख्य आयोजना क्षेत्रया फुकक स्वीकृति नापी नक्सा व सेष्टा अनुसार अःकायम जुयो च्वंगु २४४५ कित्ता जग्गा मध्ये १२८२ कित्ता जग्गा अथेधाय्गु ५२.५० प्रतिशत विकसित घडेरीत लिता बियधुंगु खँ नं काड दिल ।

नगरपालिका पाखं चाय्कः तःगु उगु आयोजनाया १६५३ पी जग्गा मध्ये ६८ पी जग्गा गुठी याय्गु लाडः च्वंगु अलय उगु जग्गाय् काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण ऐन २०४५ या दफा १०.१.१. काथं अलय आयोजना व्यवस्थापन उपसमितिया निर्णय काथं योगदान प्रतिशत कट्टी यागुली गुठी संस्थानपाखं उगु निर्णय छ्यलय्ता समस्या जुयो च्वंगु खँ तयो दिसे प्रमुख प्रजापति जुं स्थानीय तहपाखं न्ह्याकगु आयोजना फक्क मथां क्वचाय्केता मन्त्रालयपाखं मःगु निर्णय याय्ता अनुरोध याडः दिल । वहे इवलय मन्त्री इडनामं राज्यपाखं न्ह्याकगु विकास आयोजनाखय गुठी जग्गा समस्या जुयो च्वंगु खँ थमनं सियागु खँ व्याकसे श्व खायँ स्वापु दःपुं नपां पटक पटक छलफल जुयो च्वंगु खँ नं काडः दिल । वयकलं थुगु समस्या ज्यंकय्ता मथां हे ठोस निर्णय याय्गु बचं नं बियो दिल ।

नगरपालिकां गुठी जग्गाया समस्या ज्यंकय्ता गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय वाडः तःकः हे अनुरोध याडा नं मब्बंसेलीं मन्त्रालय वांगु खः । २०७२ सालय हे योजना स्वीकृत जुयो न्ह्याक च्वंगु देको - मिबा इटापाकय् योजनाय् गुठी संस्थानं म्वायक म्वायक जनताता दुःख बियो च्वंगु खँ नं उगु इलय प्रमुख प्रजापति जुं धायोदिल ।

मधेश विश्वविद्यालयया उपकुलपति प्रा.डा.दीपक शाक्य जु नपां ख्वपय्

माघ २७ गते

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिनपां वीरगञ्जया मधेश विश्वविद्यालयया उपकुलपति प्रा.डा. दीपक शाक्य नपांया जनसम्पर्क विषय ब्वडः च्वंपुं ब्वनामिपिनिगु पुचः लं नगर पालिकाया सभाकक्षसं नपालाडः ख्वप नगरपालिकाया शिक्षा, स्वास्थ्य व सम्पदा थजगु विषयलय अध्ययन भ्रमणय् वयागु खँ ब्याकगु जुलसा वयकपिन्ता नगर प्रमुख प्रजापति जुं ख्वपया लोकहवागु तकातपुली पुइक खादा क्वखायक लसकुल याडः दिल ।

नपालाय्गु इवलय वयकलं ख्वप नगरपालिकां थीथी विषय ब्वंकय्गु शैक्षिक संस्थात चाय्क, शैक्षिक ऋण व छात्रवृत्ति बियो वगु अलय म्हवचा धेबा बांलागु शिक्षा बियो वगु खँ काडः दिसे स्थानीय सरकारं मा.वि. तगितकया व्यवस्थापनया जिम्मा वयधुंकः

ख्वप नगरपालिकां शिक्षाया लागाय् डाल काय बहगु ज्या याडः

सच्छि व न्हयडागूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

वगु, छखा छँ छम्हा स्नातक याय्गु खाँ प्याहाँ वसेलिं ख्वपया शिक्षा विकास मथां मथां जूगु खाँ नं काडः दिल ।

वयकलं नगरपालिकां दांकः भिंकः चिकित्सकत ब्वलांकय्गु तातुडः ख्वप विश्वविद्यालय चायकेता माग याडः वगु खाँ नपां नगरपालिकां चाय्कः तःगु कलेजय् देशां देछिया ब्वनामिपुं ब्वडः च्वंगु खाँ नं काडः दिल ।

वहे इवल्य उपकुलपति शाक्य जुं भ्रमणया तातुना काडः दिसे शिक्षा लागाय् ख्वप नगरपालिकां याडः च्वंगु ज्या ब्वनामिपिन्ता क्यनय्ता अलय् स्वयो सय्केता ब्वडः हयागु खाँ काडः दिल ।

वयकलं मधेस विश्वविद्यालय नं छखा छँ छम्हा स्नातकया मतिं चायकगु खाँ ब्याकसे विश्व विद्यालय बी. एल. एल. बी. व बी. पि.ए. विषय चाय्क वगु खाँ नं काडः दिल ।

शिक्षण पेशाखय् मनूतयसं अपासिकं मयकसेलिं विश्वविद्यालयसं शिक्षकत मदयो वांगु खाँ लिसें वयकलं विश्व विद्यालयया दशवी मंकः ज्या नपां स्वस्थ प्रतिस्पर्धा याय्मः धायोदिल ।

नपालाय्गु इवल्य उपकुलपति शाक्यता नगर प्रमुख प्रजापति जुं लोकहवागु म्हवयखा इयो व नगरपालिकाया पिथनात उपहारकाथं लःल्हाडः दिल ।

नगर प्रमुख प्रजापति जु नपालाय धुकः प्रतिनिधिमण्डलं ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु ख्वप कलेज, ख्वप मा.वि., ख्वप कलेज अफ ल, ख्वप अस्पताल, ख्वप इन्जिनियरिङ व ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङय् भायो आनाया सेवा सुविधाया खाँत काडः दिल ।

लनर्स एकेडेमी सेकेण्डरी स्कूलया २५ कगू बुदिं

माघ २९ गते

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं शिक्षा राज्यया दायित्व खः फुककसिता शिक्षित याडः देशता मःपुं जनशक्ति ब्वलांकय्गु ज्या नं सरकारयागु हे खः धायो दिसे देशभक्त व स्वाभिमानी नेपःमिपुं ब्वलांकय्गुलि सरकारया ध्यान वानय् मः काडः दिसे लनर्स एकेडेमीया २५ दा या बुदिं या लसताय जूगु दँ मुंज्या एसईई २०८१ या ब्वनामिपिन्ता विदाइ नपांया ज्या भ्वःसं वयकलं ब्वनामिपिन्ता ख्वपया थःगु पहःया खाँ ब्वनयकुथिया इलय निसं स्यनय फःसा ख्वपया सांस्कृतिक संरक्षण व न्हँगु पुस्ता लः ल्हायता अःपुइ धायो दिल ।

वयकलं ख्वपया शैक्षिक ज्या भ्वः हज्याक यंकय्ता संस्थागत विद्यालयतय्गु तःहांगु लाहा दः धायो दिसे एसईई लिपा उच्च शिक्षा ब्वनय्ता नगरपालिका ख्वपय हे ख्वप कलेज चायकःतःगु खाँ ब्याकसे धिं धिं बल्लाखय हज्याय मफूपुं ताडःवानय योगु नपां वयकलं ब्वनामिपुं बांलासा दे नं हज्याइगु खाँ काडः दिल ।

ख्वप नगरपालिकाया गतिविधिखय लनर्स नं दुतिंगु खाँ नपां वयकलं ख्वपय एसईई शत प्रतिशत पास याकय्गु कुतः जुयो च्वंगु खाँ नपां शैक्षिक संस्थात दक्ष जनशक्ति ब्वलांकिगु थाय जूगुलिं थुकिता बांलाकय् मःगु खाँ नपां जनताया ग्वाहालीखय

थानाया सम्पदात ल्यंकः, म्वाकः, भिंकः वयागु खाँ काडः दिल ।

ब्वनयकुथिया प्रिन्सिपल मदन सुवालं नं ब्वनय कुथिया शैक्षिक प्रगति, प्रितम पौडेलं ब्वनामिपिन्ता अनुशासित याय मःगु व हौसला बियोतुं च्वनय्मः धायो दिलसा प्याब्सन ख्वपया छ्याञ्जे सुरेन्द्र श्रेष्ठ, अभिभावक प्रतिनिधि गणेश प्रसाद आचार्य व विद्यार्थी प्रतिनिधि पिसनं न्वचु तयो द्यगु ज्या भ्वःसं प्रमुख प्रजापति जुं व पाहाँ पिसं एसईई २०८१ या ब्वनामिपिन्ता हानय् ज्या व विदाइ बियो दिल ।

**स्वप नगरपालिकाता न्ह्याबले सफा,
सुगधर तय्गु सकल नगरवासीतय्गु कर्तव्य खः ।**

नवीन आ.वि. या ४५ कगू देँ बुद्धि

(२०८२ माघ १९ गते)

इसानया न्हापांगु फन फेस्टा २०२६

(२०८२ माघ १६ गते)

मधेश विज्ञानविद्यालयया उपकुलपति प्रा.डा. शाक्यया

पुचः बखप भ्रमणय्

माघ २७ गते

बखप कलेज अफ इन्जिनियरिङ्ग क्यू.ए.ए. ज्या इषः

माघ १९ गते